ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4233 — ԿԻՐԱԿԻ 28/9 ՊԵՏՐՈՒԱՐ 1900 — ՈՒՐԲԱԹ — 9 ՇԷՎՎԱԼ 1317 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4233

درعليه‌ده غلطه‌ده (آره‌وك) غزه‌تەسى اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 գրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ՝

Անգլիական մամուլին է՛ն սքանչելի յատկութիւններէն մէկն է ապահովաբար այն արհամարհոտ անտարբերութիւնը՝ զոր այլ և այլ առիթներու մէջ ցոյց կու տայ այն տեսակ խնդիրներու մասին՝ որոնք անհաճոյ են իրեն։ Ռուսիա տարբեր բնութիւն ունեցող կարգադրութիւններով վերջին ծայր առաջ տարաւ իր գործերը՝ Պարսկաստանի կողմերը։ Անգլիա բնաւ հոգ չըներ և նոյն իսկ անգիտանալ կը ձեւացնէ հիւսիսի կայսրութեան այդ շարժումները։ Հաղիւ թէ քանի մը թերթեր չոր ու ցամաք հեռագիրներ հրատարակեցին առանց ո՛ և է մեկնութեան, առանց ժողովուրդին զգացնելու Ռուսիոյ շարժումներուն ունեցած ահագին կարեւորութիւնը։

Ազդեցութեան կռիւը երկար տարիներէ ի վեր կը մղուէր արդէն Թէհրանի մէջ, անգլիական ու ռուսական դեսպանատանց կողմէ, և նոյն իսկ դեռ վերջերս անանկ կը յուսացուէր թէ առաւելութիւնը Անգլիոյ կողմը պիտի մնայ։ Անգլիացիք ձեռք ձգած էին դրամատուններու հաստատման արտօնութիւններ և Բառումի նաւարկութեան մենաւաճառը, (գետ մը՝ որ երկրին մինչեւ խորերը կ'երթայ եւ որ Անգլիոյ վաճառականութեան առջեւ սքանչելի ճամբայ մը բացած է)։ Ասկէ զատ, Թէհրանի անգլիական երբեմնի դեսպան՝ Սըր Տրըմմընտ Ուոլֆ երբ 1892ին մեկնեցաւ Պարսկաստանէն, երկաթուղիի արտօնութիւններ ալ ձեռք բերած էր ու բացարձակ վստահութիւնը ունէր թէ Պարսկաստանի մէջ անգլիական ազդեցութիւնը զօրացուցած ըլլալէ ետքը միայն կը թողու իր պաշտօնը։

Բայց ատիկա առաջին քայլն էր միայն։ Սըր Ուոլֆ՝ իր մեկնելէն քիչ առաջ վարպետի գործ մը ընել կարծած էր՝ Պարսկաստանի ծխախոտներուն մենաւաճառը անգլիական Ընկերութեան մը համար ձեռք բերելով։ Շահին կառավարութեան ընդունած պայմանները արտաքնապէս շա՛տ նպաստաւոր կ'երեւային Անգլիացւոյ, և քիչ ատենէն անգլիացի աշխատաւորներու ահագին խումբ մը՝ հսկող, վաճառող, կտրող, դէտ ևն, հաւաքուած էր Ընկերութեան շուրջը։ Եւ սակայն Ընկերութեան խըստութիւնը դիւր չեկաւ ժողովուրդին որ ինքզինքը սոսկալի կերպով վնասուած կը զգար Անգլիացւոց տարապայման շահագիտութեան երեսէն։ Դժգոհութիւններ բարձրացան, Ռուսիոյ դեսպանը մէջ մտաւ ի Նպաստ Պարսկաստանի և Անգլիացիներ պարտաւորուեցան տեղի տալու։ Այդ ատենէն կը սկսի անգլիական ազդեցութեան տկարացումը Պարսկաստանի մէջ։ տկարացում մը՝ ուրկէ ամէնէն աւելի ան ատենուան ռուս դեսպանը՝ Պ. տը Պիւձով փութաց օգտուիլ, առաւելութիւնը դարձնելով Ռուսիոյ կողմը, և Սըր Լաշէլ՝ որ իբր Թէհրանի անգլիական դեսպան Սըր Ուոլֆի յաջորդած էր, չկրցաւ ատոր առաջքը առնել։

Քանի մը տարուան մէջ, Ռուսիա մաքսային անա՛նկ դիւրութիւններ ու զիջումներ ձեռք բերաւ որ Մոսկուայի վաճառականութիւնը սկսաւ լայնօրէն դրաւել Պարսկաստանի հրապարակը և յաղթական մղում մը մղել անգլիական արտադրութեանց դէմ։ Պարսկաստանի հիւսիսային ճամբաները Ռուսիոյ միջոցաւ հաղորդակցութեան մէջ դրուեցան ռուսական ճամբաներուն հետ, փոխատուութեան դրամատուն մը հաստատուեցաւ Ռուսերու ձեռքով, եւ, եւ։

Ասկէ ի վեր Ռուսիա յամրօրէն կ'աշխատի ու կարելի չէ որոշապէս գիտնալ թէ ո՛ւր են իր գործերը և ի՞նչ վիճակի մէջ։ Այս օրերս սակայն, լուր տարածուեցաւ թէ ռուսական փոխատուութեան դրամատունը 22 ուկէս միլիոն ռուպլիի փոխատուութիւն մը պիտի ընէ Պարսկաստանի՝ մաքսային հասոյթներուն երաշխաւորութեան տակ։ հասոյթներ՝ որոնք դեռ Անգլիոյ համար չահագիտութեան աղբիւրներ կը մնային։ միւս կողմէ, ըսուեցաւ նաեւ թէ Ռուսիա պիտի կըբնայ ուղած ատենը իր զինուորները անցընել Սէիսթանէն։

Եթէ երբեք այս վերջին լուրը ստոյգ է, ահագին կարեւորութիւն ունի։ Սէիսթան ճիշդ Աֆղանիստանի և Պէլուճիսթանի խորը կը թափանցէ՝ Պարսկաստանի արեւելեան ծայրէն։ Այդ նահանգը բնաւ յարաբերութիւն չունի անդրկասպեան երկիրներու հետ, և անկէ անցնելու համար հարկ է ամբողջ Խորասանէն անցնիլ։ Այս տեսակէտով, Սէիսթանէն անցնելու համար տրուած արտօնութիւն մը բովանդակ Խորասանէն անցնելու համար տրուած արտօնութիւն մը կը նշանակէ։ Եւ է՛ն կարեւորը հոն է որ, այս նոր ճամբան Ռուսերուն դիւրութիւնը կ'ընծայէ Աֆղանիստանի լեռնոտ կողմերուն կռնակէն անցնելու, որով եթէ երբեք ուզեն Հընդկաստան ուղղուիլ, բնաւ դժուարութիւն չպիտի քաշեն, իրենց առջեւ ունենալով հարթ ճամբայ մը՝ Պէլուճիստանի հիւսիսային կողմերը տարածուող խոպան դաշտերը։ Այսպէսով ինքնին կը զգացուի այն հսկայական քայլը՝ զոր Ռուսերը՝ վարպետ քաղաքականութեան մը շնորհիւ առած են դէպ ի Հնդկաստան։

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ

(Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

Ցունաց Տեառն մերոյ Մկրտութեան տօնը՝ Յորդանանի մէջ։ — 41րդ տարեդարձ ծննդեան Վեհ. Վիլհելմ Բ. Կայսեր Գերմանիոյ — Ս. Ծնեղեան Ուրբաթից հանդէսը Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան մէջ։

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ, 17 Յուն. 900

Զուարթագին եղանակը որ աւելի գեղամոյն կերպով կը կենդանացնէ Յորդանանի յարգարարձ ափունքը, բարեդէպ առիթ մը ընծայեց Օրթոդոքս յարանուանութեանց՝ փառապել քան նախորդ տարիները՝ տօնելու Տեառն մերոյ Ս. Մկրտութիւնը Յորդանանի մէջ։ Աւելի քան երեք հազար օրթոդոքս ուխտաւորներ որոնց մեծագոյն մասը կը կազմեն ռուս մուժիկներ ու մաքուզաներ, աւելցուցէք ասոնց վրայ պաղեստինաբնակ Յոյները թուով ոչ նուազ և խուռն բազմութիւն մը ոչ քրիստոնեայ հետաքրքիրներու, միահամուռ դիմած էին Յորդանան՝ ներկայ գտնուելու այդ խանդավառ հանդէսին։ Հոն էին նաեւ բրիտանական ու հելլենական հիւպատոսները։

Բնական է այն եռուզեռը որ կը տիրէ այդ անհաշիւ ու տարացեղ բազմութեան մէջ և անորակելի բացագանչումները։ ուստի ասոնք չեն որ գրչի նիւթ կը մատակարարեն։ այլ եռանդնայորդոր այն մրցումը որ մին քան զմիւսը կը փութացնէ գետին յորձանքներուն մէջ նետուած Խաչը անոր յախուռն հոսանքներէն դուրս քաշել հանելու համար... և ուր ուրեմն այդ Խաչը իր ձեռներէց հերոսին հետ, որ վայրկեան մը ինքն իրեն բերին Յորդանանի Ցատարկին գեղգեղներու ձայնը կ'ուզէ տալ, դուրս կ'ելլէ ջուրերէն։

Բաւական չէ այս միայն. ուրիշ խանդավառ հաւատքով մըն ալ պէտք է Յորդանանու ջուրերուն մէջ մարթիլ, վասն զի Քրիստոս ալ նոյն ջուրերուն մէջ իջեր ու մկրտուեր է, բայց փոխան ատուածային ահաւոր ու հաւան ձայնին եւ Սուրբ Հոգւոյն աղաւնակերպ լիման խաժամուժին յախուռն խնդութիւնը, խառնուած ճահ ճոտ ջուրերուն ճրմպներուն, և կոկորդալիր խաչխաները անտարբեր հետաքրքիրներու հագագներէ պոռթկած՝ կը գոռան ու կը գոռացնեն Յորդանանի շուրջը ուր մուժիկը շլմորած հանդէսին շուքէն ու մաքուզան մերկացած մարմնածածուկ մրճոտիներէն, Սուետարանի կոյրին նման առ Յիսուս հաւատքով լուսաւորուած «զմարդիկ տեսանեն իբրեւ զծառս զի չրջին», և առանց քաշուելու կը քշուին դեպին մէջ։

Յորդանանի յունական վանքերն են որ կ'օգտուին այս մեծաշուք հանդէսէն, և լուսանկարիչները որ չեն մոռցներ մաքուզաներու յիշատակը։ Տիրող բազմութիւնը տօնին հետեւեալ օրը վերադարձ կ'ընէ Երուսաղէմ, թողլով Յորդանանը իր վէտ առ վէտ ընթացքին մէջ խաղաղիկ, զուարճանալու սոխակներուն անուշ ու մեղմօրօր մրմունջներովը։

* * *

Ոչ սակաւ հետաքրքրական էր այս տարի Վիլհէլմ Բ. Գերմանի Կայսեր ծնընդեան տարեդարձը։ Շաբաթ օր, յունուար 15, առտուն կանուխ գերմանական եռագոյն անթիւ դրօշներ պայծառ օդին մէջ անոյշ հովով մը կը թրթռակէին գերման գաղութին բոլոր բարեգործական հաստատութեանց, տուներուն ու խանութներուն վրայ։ Գերման եկեղեցիին բոլոր զանգակները իրենց պատկառելի թնդիւնները կը հչեցնէին եւ ամբողջ գերմանները իրենց տօնական պաճուճանքով ինչպէս նաեւ հիւպատոսը իր խմբակով չքաղաքդուած տաճարին մէջ հաւաքուած էին, ուր կարդացուեցաւ գոհաբանական աղօթքը և ջերմեռանդ բարեմաղթութիւններ եղան Կայսեր կենաց համար։

Երբ հանդէսը աւարտելով բազմութիւնը հետեւելով իր հիւպատոսին, եկեղեցիէն դուրս կ'ելլէր, Վիլհէլմ Կայսեր ուղղուած հեռագրաներու որոտը օդը կը թնդացնէր, որ ատեն տեղւոյս տիտղոսաւոր լուսանկարիչ Պ. Կարապետ Գրիգորեան, ճարտար իր արհեստին մէջ, ղրկուելու համար անուշտ առ Գերման Կայսրն ի Պերլին։

Պ. Հիւպատոսը եկեղեցական հանդէսէն ետքը ընդունեց իր հիւպատոսարանին մէջ գերման գաղութին շնորհաւորութիւնները, և հեռագիրներ ուղղուեցան առ Ն. Վեհափառութիւն։

Կէս օրէն ետքը, քաղաքիս երկաթուղւոյ կայարանին յարակից գերմանական գիւղին մէջ մեծահանդէս կը սոնուէր կայսերական այս տարեդարձը. հո՛ն էր հիւպատոսը իր ընտանիքով և հիւպատոսարանի ամբողջ պաշտօնէութեամբ, հո՛ն էին նաեւ ուրիշ տէրութեանց հիւպատոսներէն ոմանք։ Ճառեր արտասանուեցան, հուրրաներ արձակուեցան և չքաւեղաններ կազմուեցան գերման զինիներու և պիւռներու լի բաժակներով։ Գիւղին բոլոր տուները ծաղիկներով ու դրօշակներով զարդարուած էին։

Գիշերը գիւղին մէջ լուսաւորութիւններ եղան, հրթիռներ կը բարձրանային և գերմանական հիւպատոսարանը՝ որ լուսազարդուած էր Երուսաղէմի մէջ, նոյն գիշերը ընդունելութիւններ եղան։

* * *

Ուրիշ հանդէս մըն ալ, պարզ ու սրտագրաւ՝ իր աւանդական սովորութեամբ կու գանք ներկայացնել Արեւելքի յարգոյ ընթերցողներուն։

Փրկչի Անուանակոչութեան տօնին օրը որ Ութօրեքէն է Ս. Ծնդեան, հանդիսաւոր «Հրաշափառէ» և եպիսկոպոսական մեծահանդէս պատարագէ մը ետքը զոր մատոյց Տ. Մամբրէ Սրբազան Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին վրայ, երբ Պատ. Միաբանութիւնը Ս. Յակոբեանց կ'աւարտէ իր ճաշասեղանը որուն վրայ այս տարի լիառատ կը յորդէր քմագրգիռ հերիսան բարեպաշտ ուխտաւորի մը սիրտէն նուիրուած, խմբովին կ'երթայ կը շարուի Պատրիարքարանի մեծ սրահին մէջ ուր դրուած են չքեղ սեղանի վրայ նըստոյչներ վանքի մառանին մէջ գտնուած բոլոր ուտելիքներէն։

Միաբանութիւնը, հո՛ն, ձայնակցելով ժառանգաւոր դպիրներուն, կ'երգէ «Նորհուրդ մեծ» շարականը և զոյգ մը սարկաւագներ կնդկթբոյը կը բուրվառեն չորս կողմը որ ատեն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը շուրջառազգեստ ու խաչ, դաւազան ի ձեռին կանգնած է շրջապատուած եպիսկոպոսներէ ու վարդապետներէ։ Յաւարտ շարականին կը կարդացուի Հովուաց Աւետարանը ու կ'երգուի «Փառք ի բարձունսն», որմէ ետքը Ս. Պատրիարք Հայրը, մօտենալով սեղանին կ'օրհնէ ըսելով «Օրհնեցի և սրբեցի բարութիւն Տանս այսորիկ այս նշանաւ», ևն։ ույեւոյ խաչահանդիստ կը կատարուի «Մը. կրտի Քրիստոս» երգելով։ Երբ Ն. Սրբազնութիւնը կը բազմի իր աթոռը բոլոր միաբանները կը մատնակցին օրհնուած ջուրին, կարգաւ համբուրելով Ս. Պատրիարքին աջը և ժամասց երկու վարդապետներ, իրենց անուշ ձայներով անդադար կ'երգեն «Ով զարմանալի» եւ «Այսօր ձայնն հայրական» գանձերը։

Ժամասաց, ժամերգնող, սարկաւագ, լուսարար ու պաշտօնի վրայ գտնուող դպիրներ, նոյն օրը նուէրներ կ'ընդունին Ն. Ամենապատուութենէն։

Բայց այսչափով և եթ չաւարտիր օրուան աւանդական այս արարողութիւնը, այլ ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր, Սրբազաններէն մէկը, իր հետ ունենալով թարգման վարդապետը, սարկաւագ մը և այլն, կ'երթայ յաջորդաբար վանքի խոհատունը, մառանը, ցորենատունը, մոմատունը և ուրիշ պարտ ու պաշտաց տեղերը, կ'օրհնէ զանոնք և առնոյց հսկող պաշտօնեաները որոնց և կը բաժնէ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ դրամական պարգեւներ։ Վ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

ԻՍԹԷՐԻՆ

Ռ

Հիմա դառնանք զգայութեան ուրիշ խանգարումներու։

Մարդ ինքզինքը առողջ կը զգայ երբ ինքզինքը մտիկ չըներ։ Բայց խդէրաժէտի մը համար կարելի չէ այդ, վասն զի զգայութեան այդ խանգարումները առարկայական ըլլան թէ ենթակայական, անոր վրայ ընդարձակօրէն կը ծանրանին մերթ հարեւանցի կերպով, մերթ գործարաններու խորը կառչած, կա՛մ ամբողջ մարմնոյն վրայ բաժնուած, կամ միակողմանի կերպով կամ ամբողջապէս երեւցած տեղերու վրայ։ Ատոնք մերթ շատ հաստատուն են, մերթ շուտով կը փոխեն իրենց տեղերը, մերթ մէկ քանի ժամուան մէջ կ'անհետանան, մերթ ամիսներ կը տեւեն։ Այդ ատեն հիւանդները կը կարծեն թէ գործարանային հիւանդութիւն մը ունին, մինչդեռ իրապէս որ և իցէ վնաս չպատճառող այդ ցաւերուն երկարատեւութիւնը կը համոզէ բժիշկը թէ իր դրամանած հիւանդին զգայական խանգարումներուն պատճառը ջղային վիճակ մը է։

Նախ և առաջ սա՛ ըսենք թէ զգայութեան այն ենթակայական ցնորատեսիլները զորս հիւանդը կը յայտնէ և կը նկարագրէ բժիշկին, խիստ շատ են, վասն զի այդպիսի տրտունջներ չափազանց բազմազան են և բժիշկը ամենայն համբերատարութեամբ մտիկ կ'ընէ զանոնք։ Բայց միւս կողմէ ալ խդէրաժէտի մը ցաւերը իրօք այն ատեան նեղացուցիչ, չարչարիչ եւ յամառ են, որ անոնց մասին գաղափար կրնայ առնել մարդ խդէրաժէտ աղնուականուհիի մը սա խօսքէն. «Ես ամէն տեսակ հիւանդութիւն ունեցած եմ, եւ այն ատենն որ ուրիշ որ եւ է մէկը չէ ունեցած ինծի չափ»։

Մարդ կը զարմանայ, կ'ապշի այս տեսակ տրտունջներ լսելով այնպիսի անձերէ որոնք կատարելապէս առողջ են, որկրամոլի պէս կ'ուտեն, այտերնին վարդագոյն է եւ հսկայի մը մկանները ունին։ Բայց այդ սքանչելի կերպարանքին քով իրենց ողորմելի վիճակին վրայ կարդացած ողբերը խդէրաժէտներուն իրապէս յատկանշական մէկ երեւոյթը կը կազմեն։

Որչափ յաճախ կը լսենք իրենց տըրտունջները թէ իրենց մատները, ականները եւ ամբողջ անդամները կը պաղին եւ կը կորսնցնեն իրենց զգայունքը. թէ՝ մերթ իրենց մարմնոյ կոճղը (գլխէն եւ անդամներէն դուրս մնացած մասը) զգայազրկի կ'ըլլայ և մարմնոյ ստորին մասը ամբողջապէս կորսնցնելով իր ոգեւորութիւնը, կարծես կը բաժնուի միւս մասերէն։ Ասկէ զատ սովորական վիճակ մըն է նաեւ անոնց ձեռքերուն եւ ոտքերուն վրայ զգացուած խայթումները, եռացումները եւ ծակոտկումները, (զգացում մը որպէս թէ մրջիւններ քալէին մարթին վրայ)։ միեւնոյն ատեն իրենց անդամները, իրենց գլուխը այնչափ ծանր կը զգան որպէս թէ կապարէ եղած ըլլային ատոնք։ Իրենց այնպէս թուի թէ իրենց ճակատին առջեւ թիթեղեայ տախտակ մը կայ եւ երկաթէ շրջանակ մը՝ իրենց գլխուն շուրջը։

Զգայութեանց այս ենթակայական խանգարմանց մէջ ստամոքսն ալ ունի իր մասնակցութիւնը։

Նախ՝ սա ըսենք թէ խդէրաժէտներու մեծագոյն մասը ոչ անօթութիւն կը զգայ և ոչ ալ լաւ մարսողութիւն ունի։ կ'ուտէ, կերած ըլլալու համար միայն երբ կերակուրը սեղան բերուի։ Անոնցմէ ոմանք ալ յագեցում չունին, և եթէ դադրին ուտելէ, այդ ալ պատճառութեան դէմ վարուած չըլլալու համար է։ Ուրիշ խդէրաժէտներ ալ ուտելիքի ընտրութեամբ շատ կը նեղուին չփացած տըղոց պէս, և որովհետեւ խդէրաժէտները ընդհանրապէս որեւիցէ բաներու համար թէ՝ նախասիրութիւն և թէ գարշանք ունին, այդպէս՝ շատ ախորժելի և կանոնաւոր կերակուրներու առջեւ դժուարահամ ախորժակի մը հետ տարօրինակ գարշում մը կը զգան։ Երբեմն ալ իրենց անօթութեան զգայութիւնը չափազանց կը գրգռի և կ'ըսեն թէ կշտանալիք չունին։ Բժիշկները չան քաղց կ'անուանեն այդ տեսակ անօթութիւնը—Boulimie—։

Այս տարապայման դժնդակ վիճակին մէջ խդէրաժէտները գրեթէ միշտ ուտելիք կ'առնեն իրենց հետ և գերի կ'ելլեն իրենց մարսողական գործարաններուն։ Գիշերանց յանկարծ կ'արթննան չափազանց անօթութենէն նեղուելով և սեղանատուն կը վազեն։

Իրենց ծարաւն ալ ատոր պէս է. երբեմն ամենեւին կարելի չըլլար անցընել այդ ծարաւը, որ լորձունքի նուազման պատճառաւ բերանին ցամքելէն յառաջ կու գայ, եւ չաքարախտաւորի մը զգացած ծարաւէն աւելի կը տանջէ զիրենք։

Խդէրաժէտներէ ոմանց մէկ ուրիշ տրտունջն ալ սա է որ իրենց ստամոքսին մէջ շարունակական կամ երբեմնակի այրում մը կը զգան և այդ ալ Pyrosis կոչուած հիւանդութենէն (որ ստամոքսի այրում է) անով կը տարբերի որ առաջինը մարսողութեան հետ առընչութիւն չունի և թթու ժողվող դեղերով (ինչպէս են մանդեղիա, պի քառպոնատ տը սուդ) չանցնիր։

Խդէրաժէտներէ ոմանք ալ պաղի եւ տաքի զգայութիւններ ունին և կը կարծեն թէ ատոնց պատճառը իրենց ստամոքսին մէջ է։ Անոնք ձախ կողմի ստորին կողերկներու տեղին մէջ բաբախում եւ կսկծուն խիթեր կը զգան, որոնք այն ազդեցութիւնը կ'ընեն իրենց վրայ որպէս թէ այդ տեղին մէջ օտար մարմիններ գտնուած ըլլայի։ Ինչպէս նաեւ իրենց խաշափողին եւ կոկորդին մէջ մաղ, փետուր և ասոնց պէս անտեղի բաներ կը զգան։ Ասկէ զատ՝ ստամոքսի կատարեալ անգործութեան ատեն զօրաւոր ճնշում մը կը զգան անոր մէջ։

Վերջապէս գիտնալ պէտք է թէ ստամոքսին մէջ զգացուած ամէն նեղութիւն մարսողութեան խանգարումէ յառաջ չէ գար, այլ ուղեղէն։ Ասիկա ալ կը նմանի ծովախտին. մարդ երբ ծովու վրայ գըտնուի ալեկոծութեան ատեն, իր սիրտխառնուքը ո՛չ թէ ստամոքսի տկարութենէն, այլ ուղեղին մէջ փոխնիփոխ տեղի ունեցած արենախառնութենէն և արենազրկութենէն է որ առաջ կու գայ։

Այս զգայութիւնները շատ ետ կը մնան խդէրաժէտներուն այն ցաւերուն քով, որոնք թէ՝ բազմատեսակ են և թէ յոյժ սաստիկ։ Հիւանդին՝ իր ցաւերուն իրրեւ կեդրոն ցուցուցած տեղերուն վրայ, մերթ մորթի չափազանց գերզգայութիւն մը, երբեմն ալ կատարեալ զգայազրկութիւն մը կը տեսնուի. երբեմն ալ՝ ո՛չ այս և ո՛չ այն, այլ՝ կանոնաւոր վիճակ մը։

Այս ցաւերը չուտով անհետանալու եւ ուրիշ տեղ փոխանցուելուն համար երբեմն ալ յօդացաւի կը նմանին։ Ցաւեր ալ կան որ ջղացաւի կը նմանին. այսինքն ջիղին ընթացքին կը հետեւին և հոն՝ ուր այդ ջիղը աւելի մօտ ըլլայ մարմնոյ երեսին եւ մկանունքով ծածկուած չըլլայ, մատով ճնշուած ատեն ցաւատիկ կը ցաւի։ Այս ցաւերու գլխաւոր կեդրոններն են յետոյքը, վերնաբարձքին եաեւի կողմերը, ծունկերուն ետեւի կողմերը, ոտքերու արտաքին կոմին տակը։ Հիւանդը չի կրնար քալել, սրունքին վրայ չի կրնար նստիլ. և այդ ցաւը մեծ համբերութիւն կը պահանջէ թէ՝ հիւանդէն և թէ խնամողներէն։

Խդէրաժէտներու առանձնայատուկ մէկ ցաւն ալ, որ գրեթէ միշտ կը տեսնուի անոնց վրայ, զոր կարելի է հիւանդութեան գրեթէ որոշիչ մէկ պատնանշանը անուանել, փսդերային գամ ըսուածն է։ — Clavus hystericus— ։ Ասիկա տեսակ մը դարձդարձիկ, պտուտքող կամ այրիչ ցաւ մըն է, որուն կեդրոնն ալ գանկին կողմնակի ոսկրին մէջ է։ Այս ցաւը ամիսներ կը տեւէ և այնչափ սաստիկ է որ հիւանդին հոգեկան վիճակին վրայ ալ կ'ազդէ։ Այս ցաւը, յաճախ բժշկական արուեստին ամէն խնամքներուն հակառակ, այնպիսի իմն ուժգնութեամբ կը վերսկսի, որ կարծես թէ հիւանդը խելակորոյս պիտի ըլլայ։ —Երբեմն ալ հիւանդը զանազան գլխու ցաւեր կ'ունենայ։—

Ասկէ զատ անգար կոչուած ցաւ մը (migraine) կայ որ կանանց —մանաւանդ դաշտանի ատեն— և արանց վրայ երեւան կու գայ գրեթէ կանոնաւոր ժամանակամիջոցներով, բայց երբեմն ալ փոխանակ գլխուն մէկ կողմն, երկու կողմն ալ կը ցաւցնէ։

Այս ցաւը երբեմն ալ՝ մանանկանապէս՝ ծոծրակին վրայ կը կեդրոնանայ. թերեւ մը սեղմելով կարելի է գտնել ցաւին ճիշդ կեդրոնը։ Շատեր այդ ցաւին նոպային ատեն երբ գլուխին սեղմեն, գրեթէ ծոծրակին վրայօք, թերեւ ամբողջ մը կը զգան։ Այդ ցաւին գլխաւոր կեդրոնն է նաեւ գանկին լոկ մէկ կամ երկու կէսերը, ճակտին լոկ մէկ կամ երկու կողմերը։ Աչքին առաջ աչքերուն շուրջը կը ցաւի. աչքերը մթագոյն կը շրջանակաւորին և ծանրացած, հովիւ վեր եւած կոպերով՝ յոգնութեան ազդեցութիւն մը կ'ընեն։ Խուլ ցաւ մը կը զգացուի և ասոր ալ կը յաջորդէ սիրտխառնուք, կծու կծու փսխում, և այսպէս՝ ցաւը կը թեթեւնայ քիչ մը։

Աչքի գունտերուն շուրջը գտնուած ոսկորները ամբողջապէս կը ցաւին թեթեւ սեղմամբ. անհանգիստ ըլլալու չափ կը խաղայ աչքը և մերթ մինչեւ իսկ արգելք կ'ըլլայ տեսողութեան։ Անգարը երկու տեսակ է։ Առաջին տեսակն է գլխու երակներուն, խողովակներուն ձգտումը. այդ ատեն ցաւած կողմը կամ ամբողջ դէմքը կը գեղնի, կը պաղի, աչքին բիբերը կը լայնան, կոպերու ճեղքուածքը կը մեծնայ, յորդառատ քրտինք, առատ արցունք, մերթ եւս առատ լորցունք կը գոյանայ. բաղկերակը արագ կը զարնէ, մղելու դրդում կը զգացուի և վերջապէս ենթական վճիտ ու բաց գոյն մէջ մը կ'արտադրէ։ Այս պարագային մէջ տաքը պաղին աւելի օգտակար է հիւանդին, որ բնազդմամբ բուրդէ գդակ մը կը դնէ գլուխը։ Միւս տեսակը՝ ընդհակառակը երակներու խողովակներուն լայնալովը կը յայտնուի. դէմքը կասկարմիր կ'ըլլայ ջերմութեամբ և կ'ուռենայ. մարթը կը շրնայ, բիբերը յաճախ կը նեղնան, կոպերու ճեղքուածքը կիսաբաց կը մնան և հիւանդը կը տրտնջայ երակափղերու բաբախումէն և իրեն այնպէս թուի թէ գըլուխը պիտի պայթի։ Այս պարագային մէջ ալ պաղն է որ օգտակար կ'ըլլայ։

Բայց տեսակներն մէջ տեսակներու այս երկուքի բաժանումը բնութենէն չի յարգուիր միշտ և երկու տեսակներն ալ իրենց նշաններով իրարու ետեւէ կը յարձակին, և խղճմտիտ ու գիտնական բըժշկին շատ գժուար կ'ըլլայ որոշել թէ այն անգարը զոր խնամել կոչուած է, առաջինն թէ երկրորդ տեսակէն է, վասն զի վերոյիշեալ դարմանագիտական եղանակներուն պատճառաւ շատ անհրաժեշտ է որ ճշդուին այդ տարբերութիւնները։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԸ

Գիտութենէն յաճախ չարիք կու գայ։ Է՛հ պիտի ըսէք, շատ բան տեսած ու շատ բան ալ լսած էինք սակայն չէինք կարծեր որ օր մը «գիտութենէն ալ չարիք կուգայ» ըսելու չափ յիմարներ գտնուին։ կ'ուզէք յիմար անուանեցէք կ'ուզէք խմաստուն, վերջապէս կան չարիքներ որոնց միակ պատճառը գիտութիւնն է։

Կը հանդիպիք փղոցը խումբ մը գործաւորներու և գործաւորուհիներու որոնք իրենց աշխատութեան գոգնոցը ծրարած տուն կը դառնան գլխիկոր հետեւեալ օրը գործերնուն չվերադառնալու պայմանաւ. անշուշտ սատացած ըլլալու են իրենց վերջին օրվանը և գործատիրոջ կողմէ «այլեւս գործ չունիք» յայտարարութիւնը։ հարցուցէք այդ դժբաղդներուն թէ ի՞նչ է պատճառը իրենց գործէն զրկուելնուն. և ի՞նչ ալ ըլլայ ստացուելիք պատասխանը իրականութիւնը այն է թէ գիտութիւնը զրկեց զիրենք իրենց օրապահիկ հացէն։

Թերեւս նոյն այդ գործաւորներու մօտակայ բարեկամներէն մէկը որ աշակերտած է մեքենագործութեան արհեստին ու յառաջդիմելու ձիրք ունենալով ինքն ալ կարող եղած է հնարել նոր մեքենայ մը, մեքենայ մը որ երկու գործաւորի աշխատութեամբ կրնայ արտադրել այնքան գործ որքան իր հայրենեաց ժամանակ քան գործաւոր հաղիւ պիտի բաւէին նոյնքան գործը արտադրելու, ուրեմն այժմ քանէն տասներեւութը զրկուեցան այն գործէն որուն շնորհիւ իրենց օրապահիկը կը հայթայթէին։ Սա դիւրըմբռնելի մէկ օրինակը գիտութեան պատճառած չարիքներուն։ Բայց ասիկա ընկերային և տնտեսագիտական ընդարձակ նիւթ մըն է որու մասին գրելը մեր ձեռնհասութենէն խիստ վեր է. մեր մտքին առջեւ կը ներկայանայ գիտութեան մէկ ուրիշ զոհը որ առիթը և նիւթը մատակարարեց ներկայ գրուածքին։

Արթին և Գասպար երկու հարազատ

եղբայրներ էին Խարբերդցի. ասոնք ալ կը պանդխտեն Ամերիկա և կը յաջողին մտնել երկաթեայ պտուտակի գործարան մը ուր ութը տարիի չափ շարունակ աշխատելով մէյմէկ գումարի տէր կ'ելլան ու կ'որոշեն իրենց մայրն ալ Ամերիկա տանելով հոն ընտանիք կազմել. սակայն իրենց Խարբերդ գտնուած ժամանակին նշանուելու խելք չեն ըրած և այժմ ութը տարուան պանդխտութիւնն ալ մոռցընել տուած է իրենց ծանօթ աղջիկները. ուստի երկու եղբայրները կ'որոշեն լուսանկարնին հանել տալով զրկել իրենց մօրը և իւրաքանչիւրին համար մէյմէկ ամուսին գտնելն ալ իրենց մօր ճաշակին յանձնելով Ամերիկա երթալնին յանձնարարել։

Մայրերնին ստանալով իր տղոց զրկած ճանապարհածախսի գումարը լուսանկարներով հանդերձ, կը սկսի գիւղ գիւղ շրջիլ իր դաւակներուն մէյմէկ նշանած գտնելու նպատակաւ. ուր որ կը դիմէ լուսանկարները կը ներկայացնէ ըսելով. «Ահա երկու տղաքներս որոնք Ամերիկայի մէջ գործ ունին, դրամ ունին և կին կ'ուզեն։»

Եհ, ո՞վ չպիտի փափաքէր իրեն փեսայ ունենալ այդ լուսանկարները ներկայացնող երիտասարդներէն մէկը. ատոնք իրենց եւրոպական տարազովը, ժամացոյցի շղթայովը և մանաւանդ ոտքերուն պեխերով կրնային դիւթել որ և է աղջիկ. ո՞վ չէր կրնար մտաբերել թէ այդ չնորհալի դէմքին տակ ծածկուած պիտի ըլլայ նաեւ մշակուած ու զարգացած միտք մը։

Երկու եղբայրներու մայրը դիւրաւ կը գտնէ երկու դեռատի օրիորդ, 18 20 տարեկան, քիչ շատ ալ դաստիարակուած ու գեղեցիկ, որոնք բոլորովին անծանօթ են այն երիտասարդներուն որոնց ամուսինը պիտի ըլլան. բայց լուսանկարները իրենց կենդանի վկաներ ցոյց կուտան փեսացուներու արժանիքը և շատ աղջկանց մայրերու բերնին ջուրերը վազել կուտան զանոնք իրենց փեսան ունենալու բաղձանքով։

Երկու եղբայրներուն մայրը հետը առնելով իր հարսնցուները, կը ճամբորդէ դէպ ի Ամերիկա։ Մարսիլիա հասած պահուն հեռագրով կը ծանուցանէ իրենց հոն ժամանումը և որ օր նաւ նստելին, որով Արթին և Գասպար պատեհութիւն կ'ունենան պատշաճաւոր կերպով դիմաւորել իրենց մայրը և Նշանածը՝ Նիւ Եորքի մէջ։

Բայց այս բոլոր յոգնութիւններէն եւ նիւթական մեծ զոհողութիւններէն յետոյ ի՞նչ կ'ուզէք որ ըլլայ։ Երեց եղբօր՝ Արթինի համար բերուած աղջիկը քաջութիւն կ'ունենայ առաջին հանդիպումին իսկ մերժել անոր ամուսին ըլլալ, և մինչև վերջը անդրդուելի կը մնայ իր որոշման մէջ։ Խեղճ աղջիկը անմիջապէս կը զգայ իր խաբուած ըլլալը. ա՜հ այն չարաճճի լուսանկարիչը որ այնքան գեղեցիկ նկարած էր Արթինի պատկերը. այսինքն բնականին ճիշդ հակապատկերը. «Իմ տեսած լուսանկարս ներկայացնող մարդը չէ, ըսած էր օրիորդը որ ինքը հազիւ 18 տարեկան գեղեցիկ ու բաւական ալ դաստիարակուած աղջիկ մըն էր. ես իմ հօրս տարիքը եղող մարդու մը ամուսինը չեմ ըլլար»։ Եւ իրօք Արթինը բաւական տարեց մարդ մըն էր. եթէ 40 տարեկանէն աւելի չէր, պակաս չըլլալու տարակոյս ալ չէր թողուր։ Մանաւանդ մէյ մը երկու անգամ ամուսնացած էր և այժմ այրի. միակ բանը որ շատ քիչ նմանութիւն ունէր լուսանկարին՝ իր ոլորուն երկայն պեխերն էին. և սակայն այդ պեխերն ալ աւելի ոճեր երեւոյթ մը կուտային իր դալկացած դէմքին որ այնքան թարմացուած էր լուսանկարչին կողմէ. ոչ ոք տարակուսած էր որ այդ լուսանկարը ներկայացնող անձը 25 տարեկանէն աւելի կրնայ ըլլալ։

Գալով Արթինի բարոյական նկարագրին, անոր ամբողջ արժանիքը կը կայանար գործարանին մէջ մեքենաբար քանի մը ժամ աշխատելու և քանի մը տոլարի տէր ըլլալուն մէջ։ «Այբին և Բէնին հետ բնաւ ծանօթութիւն չունէր և առաջին հանդիպումին մատնած էր իր վերնայարկին դատարկ ըլլալը։ Կորովամիտ աղջիկը կը յամառէր իր մերժումին մէջ, և սակայն խարուողը աղջիկը չէր. որովհետեւ Ամերիկայի մէջ հայ աղջիկ չգըտնուելուն պատճառաւ, աւելի գեղեցիկ և աւելի լաւ դիրքի տէր երիտասարդներ պատրաստ էին զայն իրենց ամուսին ընտրելու. տուժողը դժբաղդ Արթինն էր որ չարաչար աշխատութեան արդիւնքը եղող հարիւրաւոր տոլարներ զրկած էր իբրեւ ճամբու ծախք գեղանի օրիորդ մը իրեն ամուսին ունենալու բաղձանքով, և հիմա մերժուելով աղջկան կողմէ՝ կ'ողբար իր տոլարները. և սակայն ո՞վ էր յանցաւորը. աղջի՞կը՝ որ մերժած էր իր «հօր տարիքը» եղող անձի մը ամուսին ըլլալ, թէ լուսանկարիչը՝ որ այնքան թարմնկարած էր Արթինի պատկերը։ Մէկը՝ կամ միւսը. վերջապէս խեղճ Արթին զրկուելով իր հարիւրաւոր տոլարներէն և նշանածէն մինչդամայն, կը թափառէր իբրև գիտութեան մէկ զոհը։

Այս տարաբաղդ դիպուածէն յետոյ, կրտսեր եղբայրը Գասպար, կը ներկայանայ հայ վարդապետին, խնդրելով որ շուտով իր պսակի խորհուրդը կատարէ. վարդապետը կը համոզէ զայն ըսելով. «Զաւակս՝ Հայոց Եկեղեցին չարտօներ այժմ պսակ կատարել, պէտք է համբերես քանի մը շաբաթ մինչեւ առջի պսակին»։ «Ա՛խ ոաքդ պագեմ Հա՛յր Սուրբ, դը յարէ Գասպար, հարկը օրէնքը կը լուծէ. մեծ եղբօրս գլխուն եկած դժբաղդութիւնը դուն ալ գիտես. կ'աղաչեմ որ առանց առջի պսակին սպասելու կատարես մեր պսակի խորհուրդը, մի գուցէ նոյն բրժբաղդութիւնը իմ գլխուս ալ գայ»։ Հայ եկեղեցւոյ կանոններուն նախանձախնդիր վարդապետը կը մերժէ պսակել, որով խեղճը կը ստիպուի բողոքական պատուելիին դիմել և փութացնել իր ամուսնութիւնը, եղբօրը գլխուն եկած դժբաղդութենէն զերծ մնալու համար։ Պէտք է խոստովանիլ սակայն թէ Գասպար իր ամուսնութենէն վերջը իր կնոջ հետ կը շարունակէր մնալ Մայրենի Եկեղեցւոյ ծոցը. և մինչ ինքզինքը կ'արդարացնէր առջի պսակին չսպասելու յանցանքին համար։

Խ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նաթալի մէջ.— Պատերազմական նախարարութիւնը փետր. 3 թուականով ալ յայտարարեց թէ ո եւ է տեղեկութիւն չունի պատերազմի դաշտէն։ Տուրպանէն փետր. 1 թուականով հեռագիր մը Լէտիսմիթէն առնուած լուրերու նայելով կը ծանուցանէ թէ այդ քաղաքը պաշարող Պոէրներուն թիւը շատ պակսած է։ Միւս կողմէ Տուրպանի լրագիր մը հեռագիր մը կը հրատարակէ թէ բազմաթիւ զինուորներ, թնդանօթներով Վրայհէյտէն ճամբայ ելեր են դէպի Նաթալի սահմանագլուխը։ Ասոնք դիրք մը զօրացուցեր են Վրայհէյտի ճամբուն վրայ. Թրանսվալի և Նաթալի սահմանագլուխին վրայ։ Պոէրները Լէտիսմիթը պաշարող իրենց զինուորներէն մէկ մասը զրկեր են Վրայհէյտի օգնութեան համար։ Այս երկու լուրերէն կը հետեւցուի թէ Պոէրները կը սպասեն որ Անգլիացիները սահմանագլուխին այդ մասին վրայ պիտի յարձակին Նաթալի կողմէն։ Այդ յարձակման հաւանականութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ, վասն զի Պոէրները մինչեւ հիմա առաջուընէ միշտ կատարեալ տեղեկութիւն առած են իրենց հակառակորդներուն շարժումներուն վրայ։ Լոնտոնի մէջ շրջած զրոյցներուն նայելով, վերին Թուկէյլի կողմը գտնուող անգլիական զինուորները պիտի վերսկսին յարձակողական։

Կեդրոնին մէջ եւ արեւմտեան կողմը.— Առնուած լուրերը ցոյց կուտան թէ Օռանժի Պետութեան հարաւային սահմանագլուխին վրայ թշնամութիւնները վերսկսած են։ Այն զինուորական շարժումները որոնք հիմա կը կատարուին, պէտք չէ սակայն նկատել իբր պատրաստութիւն մը այն նոր յառաջխաղացութեան զոր Լորտ Ռոպերթս բազմաթիւ զինուորներով պիտի կատարէ Օռանժի սահմանագլուխին՝ Պլէօմֆոնթէյնի վրայ։ Պոէրներն ալ, սահմանագլուխին այդ մասին վրայ, փութով կը պատրաստուին ետ մղելու համար արշաւելու այդ նոր փորձը։ Սթէրքսթրոմէն փետր. 2 թուական հեռագիր մը ատիկա կը ծանուցանէ, ըսելով որ Տորարէյնթի Պոէրներուն վրայ ութ հարիւր հոգի ալ աւելցան, որով ասոնց թիւը բարձրացաւ 2800ի։ Այդ հաշուոյ մէջ չեն ձէյմսթաունի զինուորները՝ 1000 հոգի և Սթորմպէրկ գտնուողները՝ 4·5000 հոգի։ Միւս կողմէ Տուրպանէն հեռագիր մըն ալ ծանոյց թէ պոէր հրամանատար Օլիվիէի և Հուք հարիւրապետին միջեւ՝ Հէրշէլի մեծ պաշտօնատարը՝ տեսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Ատիկ իմացուեցաւ թէ Պոէրները կը սպասեն որ Անգլիացիները մօտերս արշաւեն Օռանժի Հանրապետութեան այդ մասը։

Մէյմ-ի-ի-ի աղատման լուրը սառուցուած չի նկատուիր, քանի որ պատերազմական նախարարութիւնը մինչեւ հիմա լռութիւն կը պահէ այդ մասին։ Այդ լուրէն եկած առնուած տեղեկութիւններ, սակայն, կը ծանուցանեն թէ Բըլմէր գնդապետը շարժումներ կատարած է Քրոնրոտի դետակին ու Վէն Կապէրոնէսի վրայ։

ԳԱՂՏՆԻ ՎԱՐԿԵՐԸ

Լոնտոնէն փետր. 3 թուականով հետեւեալը կը գրեն Մաքեճի.

Լորտ Սոլզպէրիի ճառին մէկ մասը մինչեւ մէկ աստիճան յաջողութիւն գըտաւ։ Այդ մասը կը վերաբերի այն գաղտնի վարկին որ Անգլիոյ նախարարներուն տրամադրութեանը տակ կը գտնուի։ «Գիտէք թէ, յայտարարեց Լորտ Սոլզպէրի, որ մեր գաղտնի վարկերը շատ սահմանափակ են։ Ատոր համար կը գովեն մեզի. բայց միւս կողմէ ալ կը մեղադրեն թէ շատ տկար տեղեկութիւններ կը ստանանք։ Երկու կէտերը, սակայն, իրարու կապուած են։ «Եթէ շատ տեղեկութիւն կ'ուզէք, շատ սակ տալու է։ Եթէ քիչ սակ վճարէք քիչ տեղեկութիւն կ'առնէք։»

«Նախարարապետին այս յայտարարութիւնը ոմանց մտածել տուաւ. ոմանց զարմացում պատճառեց, բայց Լոնտոնի չափ և ոչ մէկ տեղ այնչափ յաջողութիւն գտաւ, վասն զի հոն շատ զուարճացուց իրաւեկ եղողները։ Անգլիոյ գաղտնի վարկերը հիմակուան չափ սահմանափակ չեն եղած։ Պատուութիւն մը ունին զոր կ'արժէ մէջ բերել։ Տասը տարի առաջ Անգլիոյ գաղտնի վարկերուն գումարը տարին 40,000 անգլիական ոսկի էր։ Այն տեղեկութիւնները, զորս նախարարները հեռաձայնի միջոցով կը բերէին այդ գումարով, շատ քիչ էին, որովհետեւ սովորութիւն եղած էր այդ վարկերը գործածել կուսակցութեանց սնուցիչներուն, վասն զի Անգլիոյ մէջ քաղաքային ամէն կուսակցութիւն իր մասնաւոր սնուցիչը ունի։ Այդ սնուցիչներուն դրամագլուխը կը ծախսուի կուսակցութեան գաղափարները տարածելու գործին. կ'օգնէ կարօտ ընտրելիներուն և կը շահի ամէնէն անտարիկ ընտրական շրջանակները։ Հիմա այդ սնուցիչներուն դրամագլուխը կը մատակարարեն հարուստ վաճառականներ կամ գործարանատէրեր որոնք մեծամեծ գումարներ կուտան առանց հաշուելու. ասոնց կողմէ տրուած ստակը չի կորսուիր, վասն զի երբ իրեն կուսակիցները իշխանութեան անցնին առատաձեռնութիւններն կը վարձատրուի, աղնուականութեան տիտղոսներով։ Այդ գործը բացարձակ կերպով կը կատարուի, որովհետեւ ամէնուն կողմէ ճանչցուած անհրաժեշտ պէտք մըն է։ Հոս քաղաքական խնդրի մը դրամով ոյժ կը տրուի, ինչպէս նպաստ մը կը յատկացուի բարեգործական հաստատութեան մը և կամ պարուհիի մը։ Արդ, տասը տարի առաջ գաղտնի վարկերուն ամէնէն լաւ մասը կը յատկացուէր կուսակցութեանց սնուցիչներուն։ Ազատականները ու պահպանողականները երբ իրենց կարգին իշխանութեան անցնէին, խնայողութիւնները կ'ընէին, որոնցմով կը նային պայքար մը մղել իշխանութենէ իշնալէ վերջը։

Միայն թէ, 1886ին, Լորտ Սոլզպէրիի հետ իշխանութեան անցաւ մարդ մը որուն ամէնէն մեծ երջանկութիւնն էր խաղեր խաղալ իր հակառակորդներուն։ Ատիկա Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլն էր որուն յանձնուած էր ներմական նախարարի պաշտօնը։ Լորտ Ռանտոլֆ, առաջին կարգի ռազմագէտ, հաշուեց թէ պահպանողական իւրաքանչիւր երեսփոխանի անձնական հարստութիւնը ո՛րչափ է. նաեւ հաշուեց թէ ազատական իւրաքանչիւր երեսփոխան ո՛րչափ եկամուտ ունի։ Այդ քննութենէն սա եզրակացութիւնը հանեց թէ պահպանողական երեսփոխանները ազատականներէն աւելի հարուստ են։ Ատոր հետեւանքը այն եղաւ թէ գաղտնի վարկերու ջնջումը աւելի ազատականները պիտի նեղէր։ Ուրեմն վարանելու տեղը չկար։ Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլ, Լորտ Սոլզպէրիի հաւանութեամբ, ջնջեց գաղտնի վարկերը։ Ատով պահպանողականները եթէ պտուղ զրկուեցան, ազատականներն ալ չոր հաց ուտելու պարտաւորուեցան։ Առաջիններուն զըրկումը բան մը չէր բաղդատմամբ վերջիններուն հետ։ Աւասիկ ի՞նչ որ Լորտ Սոլզպէրի, իր պաշտօնին զրաղումներուն հոգերով մոռնարեռնուած, մոռցաւ ըսելու երեքշաբթի օրը Լորտերու Ժողովի մէջ իր բրած յայտարարութիւններու միջոցին։ Եթէ Պոէրները կրցան, առանց Անգլիացիներուն զգացնել տալու վայրաչարժերու և դաշնակներու մէջ դրուած թնդանօթու փամփուշտ անցընել, պատճառը այն չէ թէ բրիտանական կառավարութիւնը պէտք եղածին չափ գաղտնի վարկ չունի, այլ պարզապէս այն թէ Ռանտոլֆ Չըրչիլ օրին մէկ ուզեց խաղ մը խաղալ։»

Պ. ՉԷՄՊԷԼԷՆԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Տեպպի Լոնտոնի թղթակցէն.

«Պատուարժան Պ. Չէմպրլէն խոստովանութեանց ճամբուն մէջ մտաւ։ Իր հրամանովն է որ Պ. Ֆէյրֆիլտ՝ հիմա եւրեսփոխան և երբեմն մնայուն խորհրդական գաղթային նախարարութեան, գրեց այն նամակները որոնք ամիս մը առաջ հրատարակուեցան ցամաքային Եւրոպայի մէջ։ Այդ նամակները ուղղուած էին Պ. Մէսիլ Ռոտսի փաստաբան Պ. Հաուբզլիի, և 1869 մայիսի թուականը կը կրէին։ Ատոնց մէջ ըսուած էր որ Զէրթրըտ Ընկերութեան ապահովութիւններ տրուած են պայմանով որ Պ. Մէսիլ Ռոտս անմիջապէս հրաժարի։ Ատոր փոխարէն Պ. Չէմպրլէն ճառ մը խօսելով պիտի յայտարարէր թէ Զէրթրըտ Ընկերութիւնը կառավարութեան ետ աւելի կը նպաստէ դաղթային բարգաւաճման։ Այն պարագան թէ Պ. Չէմպրլէն կը ճանչնայ Պ. Ֆէյրֆիլտի նամակներուն վաւերականութիւնը, մեծամտութիւն մըն է ի նպաստ այն նամակներուն որոնք միեւնոյն ժամանակ հրատարակուեցան։ Այս վերջիններուն մէջ կայ հատ մը գրուած Պ. Հաուբզլիի կողմէ ուղղեալ Լորտ Կրիի։ Այդ նամակին մէջ Պ. Հաուբզլի կը խօսի 1895ին վերջերը քաշուած հեռագիրներու վրայ, որոնք, կ'ըսէ պէտք չէ որ հրատարակուին, և կը յաւելու.—Անձնապէս կը կարծեմ թէ հաւանօրէն օր մը պիտի հրատարակուին։ Այդ պարագային մէջ Պ. Չէմպրլէն ինքզինքը միայն պիտի կրնայ պարսաւել։» Ասկէ կը հետեւի թէ Պ. Հաուբզլիի կարծիքին նայելով այն հեռագիրները վտանգաւոր դիրքի մը մէջ պիտի ձգեն Պ. Չէմպրլէնը, վասն զի ուրիշ կերպով ի՞նչ նշանակութիւն կրնայ ունենալ սա պարբերութիւնը թէ «Պ. Չէմպրլէն ինքզինքը միայն պիտի կրնայ պարսաւել։ Մինչեւ հիմա այդ հեռագիրները չհրատարակուեցան. բայց հաւանական կ'երեւայ թէ պիտի հրատարակուին և Պ. Չէմպրլէն պատճառներ պիտի ունենայ անոնց հրատարակուելուն համար ցաւելու։ Շատ դիտուեցաւ թէ Պ. Չէմպրլէն որ Խորհրդարանի նստաշրջանին բացման առաջին օրը յանդուգն երեւոյթ մը ունէր, առջի օրը և երկէ, սկսաւ մտազբաղ ու յոգնած երեւալ։ Բուռն անհամբերութեամբ կը սպասուի անոր պատասխանին զոր երեքշաբթի օր պիտի տայ։

«Գահաճառին ուղերձին համար կատարուած վիճաբանութիւնները շատ գէշ տպաւորութիւն մը գործեցին երկրին վրայ։ Հակառութիւնները նախարարներուն, որոնց յայտարարութիւնները զիրար կը հերքեն, անոնց վարանումներ և ձեռներէցութեան ու հաստատամտութեան պակասը ամենաողորմելի արդիւնք մը ունեցան։ Երկիրը կը յուսար թէ Խորհրդարանին նստաշրջանը բացուելուն պէս, նախարարութիւնը յայտարարութիւն մը պիտի ընէ պատերազմը շարունակելու մասին և Եբեսպ. Ժողովէն բարոյական աջակցութիւն մը և դրամական օգնութիւն պիտի պահանջէ։ Լորտ Սոլզպէրիի ու Լորտ Լանստաունի ընթացքը դառն յուսախաբութիւն մը եղաւ Անգլիացիներուն համար։ Կարծիքի մը, Խորհուրդի մը, հրամանի մը կը սպասէին որուն հաճոյքով պիտի համակերպէին։ Ասոր տեղ աւելի կամ նուազ նոր նկատողութիւններ իմացան բրիտանական Սահմանադրութեան վրայ։ Զարմացած պիտի չըլլամ եթէ ըսեմ թէ Անգլիոյ քաղաքական կազմակերպութեան այս սնանկութիւնը ճշմարիտ սրտաբեկութիւն մը առաջ բերաւ։

«Լրագիրներուն ընթերցումը ճշմարիտ գաղափար մը չի տար միտքերու այդ վիճակին վրայ, վասն զի անգլիական մամուլը, հայրենասիրական զգուշաւորութեամբ մը որ պատիւ կը բերէ իրեն, չուզեր, աղգային տագնապալի վայրկեանի մը մէջ, օտարներու առջեւ աննպաստ ընթացքի մը օրինակը տալ հանդէպ երկրին պետերուն. բայց դժուար է հասկնալ օտարազգի ընթերցողներու այն ապշութիւնը զոր երկրին մէջ առաջ բերաւ նախարարութեան ընթացքը։ Միւս կողմէ բոլորովին անկարելի չէ թէ մամուլին այդ զգուշաւոր ընթացքը սա պայմանով միայն եղած ըլլայ որ նախարարները եթէ հրաժարին, ընդդիմադիրները անոնցմէ աւելի կարող մարդեր պիտի չունենան։ Ատկէ զատ նախարարութեան անկման անմիջական հետեւութիւնը պիտի ըլլայ ընդհանուր ընտրութիւն մը և ընտրական պայքար մը որ երկու ամիս պիտի տեւէ։ Երկու ամսուան ընտրական պայքար մը, այս տեսակ վայրկեանի մը մէջ, այն տեսակ անորոշ բան մըն է որուն առջեւ ամէն ոք կ'ընկրկի։ Ուրեմն նախարարութիւնը պաշտօնի վրայ պիտի մնայ, բայց ատիկա ըսել չէ թէ երկիրը պիտի չպնդէ որ մասնակի փոփոխութիւն մը կրէ և նախարարներէ մէկ քանիին յաջորդեն աւելի երիտասարդ ու աւելի կորովի անձեր որոնք գաղափարներ, պաղարիւնութիւն և ձեռներէցութիւն ունենան։»

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ

Ուէսթմինսթրը Կազէթի զինուորական թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ.

«Սոսկում ազդեց մեզի այն լուրը թէ նաւային արագահարուած թնդանօթներուն մեծ մասը հարաւային Ափրիկէ պիտի ղրկուի։ Արդէն պատերազմի դաշտին վրայ շուայլեցինք այն տեսակ ճարտար թնդանօթաձիգներ որոնց յաջողներ գտնելու համար տարիներ պէտք են։ Հետեւաբար կարելի՞ է որ մեր ապահովութիւնը երաշխաւորելու համար անհրաժեշտ եղած այդ նաւազները Ափրիկէի մէջ գործածուին այն տեսակ ծառայութեան մը որուն համար մեր սովորական թնդանօթաձիգները բաւական են։»

—Լոնտոնէն փետր. 2 թուականով կը գրեն Լա Բաթրիի.

«Միշտ մեծ գործունէութիւն մը կը տիրէ Բորթսմաութի նաւարանին մէջ։ Ֆոքս յաձաւորակը երէկ ածուխ ու պաշար առաւ։ Պատրաստ է ճամբայ ելլելու։ Կլանիաքոր նոր յաձաւորակն ալ կը սպառազինուի։ Ատոնց աղբիւրէ լուր կը տրուի թէ կարգ մը յաձաւորակներ սպառազինուելով Բարեյուսոյ Գլուխը պիտի ղրկուին։ Մանչի նաւաբաձին Բորթսմաութի մասը երէկ նաւահանգիստն մեկնեցաւ և հիմա Սրիթէտի առջեւ խարըսխած է։ Այսօր այդ նաւահանգիստն ճամբայ պիտի ելլէ նաւաբաձին միւս մասին միանալու համար։ Ամբողջ նաւաբաձինը յետոյ Պէնթրիի նաւահանգիստը պիտի երթայ դէպքերուն սպասելու համար։ Լորտ Զարլս Պէրէսֆորտ Լոնտոնէն ճէնովա ուղեւորեցաւ, ուրկէ Մալթա պիտի երթայ ստանձնելու ճամբար Միջերկրականի նաւաբաձինն երկրորդ մասին հրամանատարութիւնը։ Կ'ըսուի թէ այն ծովակալները ու նաւային գնդապետները որոնք թէեւ գործօն նաւատորմին կը վերաբերին և առայժմ պաշտօն մը չունին, անպաշտօն կերպով հրաման ստացեր են գործօն ծառայութեան համար պատրաստ ըլլալ առաջին հրամանին։

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Քէյբթաուն, 7 փետր.—Լորտ Ռոպերթս ու Լորտ Քիչնէր մեկնեցան Քէյբթաուն։

Լուրենսուօ-Մարքէզ.—Պոէրներու ընդհանուր բանակեցողն հոս հասած լուրերու նայելով, անգլիական զինուորները փետր. 5ին անցեր են Թուկէյլա գետը, պաշտպանութեամբ իրենց խոշոր թնդանօթներուն որոնք երկու տարբեր կէտերէ կրակ կ'ընէին։ Անգլիացիները մէկ կէտի վրայ ետ մղուեր են։

Լոնտոն.— Սթէրքսթրոմէն կը հեռագրեն փետր. 5 թուականով.—Ընդհանուր կացութիւնը անփոփոխ է։ Անգլիական թեթեւաշարժ հեծելազօրքերը շաբաթ օրը բանակեցողն հեռացան դէպ ի արեւմուտք։ Կարեւոր դէպքերու կը ըսպասուի։

—Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը կը հաստատէ այն լուրը թէ Սըր Ռըտվէրս Պըլլըր փետր. 5ին Թուկէյլան անցեր է և դէպ ի Լէտիսմիթ կը յառաջանայ։

—Ռիմթէր փետր. 6 թուականով սա հեռագիրը ստացած է Լէտիսմիթի առջեւ Պոէրներու բանակեցողէն.

«Երէկուան ճակատամարտին ատեն, Թուկէյլայի վրայ, Անգլիացիները ծանր կորուստներ ունեցան Բոն-Տրիֆթի մէջ, բայց Մոլէն-Տրիֆթի մէջ նուազ կարեւոր բլուր մը գրաւեցին որուն կը տիրեն տակաւին։ Այդ կողմը ունեցած կորուստնին ակաւին յայտնի չէ։ Ռմբակոծութիւնը, որ հիմա աւելի շատ թնդանօթներու վերջացաւ կը կատարուի, թշնամութեանց սկսելէն ի վեր ամէնէն ուժգինը եղած է։ Ամբողջ օրը կը լսուէին թնդանօթներուն որոտումները։ Ռմբակոծութիւնը այսօր ալ վերսկսաւ աւելի բազմաթիւ թնդանօթներով։

ՍԲԻՐՄԷՆԻ ԲԱՆԱԿԵՑՈՂԸ

Սբիրմէնի բանակեցողէն հետեւեալ հեռագիրները զիկուած են Լոնտոն.

1 Փետր. (իրիկուն).— Այսօր հանդարտ օր մը անցուցինք։ Մեր թնդանօթները, Զիվլիի մօտ, այս առտու ժամ մը կրակ ըրին։ Պոէրներու փոքրաթիւ խումբեր գետին այս կողմը եկան, բայց ետ մղուեցան։ Պոէրները նորոգեցին Ֆոլէնդոյի կամուրջը։ Պէթհրիի հետեւակները Սքիթորիֆթի մօտ նորէն պոէր լըրտես մը բռնեցին։

2 Փետր.— Հիմակու հիմա հոս կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Օդը պայծառացաւ և վերսկսան նշանացի հեռագրով հաղորդակցութիւնները Լէտիսմիթի հետ որոնք երեք օրէ ի վեր ընդհատուած էին։ Հիմա նշանացի հեռագրով կը հաղորդակցինք Հուայթ զօրավարին հետ թէ՛ արեւելեան և թէ արեւմտեան կողմէն։ Պոէրները այսօր Պէսթէրս Հիլլն ռմբակոծեցին Լէտիսմիթը։

3 Փետր.— Երեկ իրիկուն և այսօր անձրեւեց։ Պոէրները մեծ թուով կ'երեւան Բոթկիթէրս-Տրիֆթի կողմէն։ Անշուշտ նոր դիրքեր գրաւած են թնդանօթներ դնելու և գետին անցքը պաշտպանելու համար։ Երբ արեւը ելլէ, Պոէրները բազմերանգ վերմակներ կը հրցընեն։ Այսօր Լէտիսմիթի ռմբակոծութիւնը շատ չեղաւ։ Պարթըն զօրավարը ռմբակոծեց Քոլէնդոյի գիծը՝ նաւային թնդանօթներով։ Պոէրները ետ քաշուեցան այդ կրակին առջեւ։ Մեր զինուորները ուրախ են թէ նորէն պիտի յառաջանան։

4 Փետր.— Օդը այսօր ալ լաւ է։ Կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Երեսին Պոէրներու շրջուն պահակախումբեր կը տեսնուին Պրաքֆոնթէյնի արեւելեան կողմէն դէպ ի Սքիթորիֆթ։ Քանի մը հեծելազօրքեր Զուարթքորէն յառաջանալով վանեցին այդ պահակախումբերը։ Պոէրները թեթեւապէս ռմբակոծեցին Լէտիսմիթը։ Սըր Ռըտվէրս Պըլլըրի և Հուայթ զօրավարին բանակեցողները միշտ նշանացի հեռագիրներ կը փոխանակեն։ Պոէրները զուր տեղը փորձեցին այդ հաղորդակցութիւններուն արգելք ըլլալ Ասէթիլէնի լոյսով։ Անգլիական զինուորները մեծ խանդավառութեան մէջ են մօտ օրէն կատարուելիք յառաջխաղացութեան համար։

ԼԱ ՀԷՅ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ.— Ցայտնի է թէ Անգլիա, Գերմանիա եւ Մ. Նահանգները Լա Հէյ Դեսպանախորհուրդին մէջ վերապահումներ բրած էին խաղաղութեան պայմանագրութեան ծ. յօդուածին համար։ Այդ յօդուածը կը տրամադրէր որ Ժընէվի պայմանագրութեան սկզբունքները ծովային պատերազմներու համար ալ գործադրելի ըլլան և, ի մէջ այլոց, ծովային պատերազմի մը մէջ չեզոք նաւերու կողմը ընդունուած պատերազմիկները չեզոք երկրին մէջ վար դրուին որչափ ատեն որ տեւէ պատերազմը։ Վերոյշեալ երեք տէրութիւնները վերապահում կ'ընէին սա հիման վրայ թէ այդ տրամադրութիւնը չէր համապատասխաներ իրենց արդի օրէնքներուն։ Որովհետեւ այդ վերապահումներուն հետեւանքով կը դժուարանար պայմանագրութեանց ընդհանուր վաւերացումը, ուստի Բոլիքիճ Քորէսպոնտենցի Լա Հէյի թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ հոլանտական կառավարութիւնը առաջարկեր է ռուս կառավարութեան բոլորովին ջնջել այդ յօդուածը, և Ռուսիոյ հաւանութիւնը ստանալէ ետքը, միւս բոլոր պետութեանց շրջաբերական մը ղրկելով անոնց հաւանութիւնը ուզէլ այդ ջնջումին համար։

ԶԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Ռուս լրագիրները դիտել կուտան թէ Ռուսիոյ և Ճապոնի միջեւ պայքարը հետզհետէ կը շեշտուի։ Նովոյէ Վրէմիա ուշադրութիւն կը հրաւիրէ այն ջանքերուն վրայ զորս Ճապոնի կառավարութիւնը այս միջոցիս կ'ընէ նուազեցնելու և, եթէ կարելի ըլլայ, բոլորովին վերցնելու ռուսական ազդեցութիւնը Քորէայէն։ Ռուսիոյ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ, կ'ըսէ նոյն լրագիրը, խիստ անհաճոյ տպաւորութիւն մը բրած է այն պարագան թէ վերջին ամիսներուն մէջ Ճապոն քանի մը տեղեր վաճառած է քարէական ծովեզերքին վրայ։ Նովոյէ Վրէմիա կը յարէ թէ ռուս դիւանագէտ մը յայտարարեր է որ այս միջոցիս Ճապոնի մէջ հակառուս շարժում մը կայ որուն նոյն իսկ Թոքիոյի պաշտօնական շրջանակները ոյժ կուտան։ Ասոր հակառակ, Ճապոնի մէջ յաջողութեամբ կ'աշխատին Չինու հետ դաշնակցութեան մը իրականացմանը։ Ռուս դիւանագէտը յարեր է թէ այդ իրողութիւնները յառաջապահներն են հաւանական խառնակութիւններու Քորէայի մէջ ուր Ճապոն կը ջանայ քաղաքական դեր մը խաղալ ի մէջս Ռուսիոյ։ Հետեւաբար Նովոյէ Վրէմիա դիմում կ'ընէ Թոքիոյի ռուսական նոր դեսպան Պ. Իզվոլսքիի, խնդրելով իր բոլոր ճարտարութիւնը ի գործ դնել, որպէս զի Ճապոնի մէջ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը վերականգնանայ։ Ռուս լրագրին այս բաներուն ո՛ր ատիճան ստոյգ ըլլալը թէեւ յայտնի չէ, սակայն Բորթ Արթուրէն լուր կը հաղորդուի թէ ռուս կառավարութիւնը հազար հրացան և մէկ միլիոն փամփուշտ զրկեր է Քորէա։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.— Գերմանիոյ քաղաքային շրջանակները շատ գոհ եղան Քէօլնի նորընտիր արքեպիսկոպոս Տ. Սիմարի կողմէ Բաղէրպորնի մէջ խօսուած ճառէն։ Արքեպիսկոպոսը հանդիսաւորապէս յայտարարեց թէ ամէն կաթոլիկի պարտականութիւն է հետեւիլ կայսեր՝ իրականացնելու համար ազգային շահերու պաշտպանութեան գործը։ Տ. Սիմար ըսաւ թէ նաւատորմին յաւելման ծախքերը այնչափ կարեւոր չեն բաղդատմամբ կատարուելիք գործին մեծութեանը։ Կը յուսացուի որ ուրիշ կղերականներ ալ Քէօլնի արքեպիսկոպոսին օրինակին պիտի հետեւին համոզելու կաթոլիկները որ հաւանին նաւատորմին յաւելման։ Խորհրդարանին շրջանակներուն և լրագիրներուն մէջ միշտ ծախքի խնդրին վրայ կը խօսուի։ Փոխառութենէն զատ որ մինչեւ 769միլիոն մարք կը հաշուուի, երեք դըրութեան վրայ կը խօսուի. իւրաքանչիւր պետութեան տուրքը աւելցնել, սպառման կարգ մը նիւթերու վրայ անուղղակի տուրք մը դնել, գլխաւորաբար ծխախոտի ու գարեջուրի. ժառանգութեան իրաւունքի համար տուրքի յաւելում մը ընել։ Կաթոլիկ կուսակցութիւնը կը հակառակի առաջին երկու դրութեանց։ Այդ կուսակցութեան ընդհանուր ըսկզբունքը սա է թէ, նաւատորմին յաւելումը եթէ ընդունուի,

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Թաղապետութեան Գ. շրջանակին տնօրէն Ճէլալ էֆ.ի։ Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ Թաղապետութեան Բ. շրջանակին տնօրէն Ահմէտ էֆ.ի։ Միւթէմաիզի աստիճան՝ Քաղաքապետութեան ընդհանուր քննիչ Օսման էֆ.ի և Թաղապետութեան Ժ. շրջանակին տնօրէնի օգնական Իպրահիմ էֆ.ի։ Սանիէի աստիճան՝ Իսկիչէհրի գայմագամ Սալահէտտին պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ Շերքէթը Այրիէի հաշուակալութեան օգնական Սաատի պէյի և առաջնակարգ վաճառական Կիւլպենկեան Գառնիկ ու Ա. զարեան Ղազարոս էֆ.ներու և սեղանաւոր Անաղնոսթիսի Թոմա էֆ.ի։

—Ատանայի նահանգին Համիտիէ գաւառակին նախ անուանուեցաւ Խատիմ նախորդ նախ Իպրահիմ Էսէհմ էֆ.։ Էտիրնէի նահանգին Շարքէոյ գաւառակին նախ Մուսթաֆա Իզզէթ էֆ.։ Նոյն նահանգին Օրթաքէոյ գաւառակին նախ անուանուեցաւ Պողազլեանի նախորդ նախ Իսմայիլ Հագգը էֆ.։ Էրզրումի նահանգին Դերջան գաւառակին նախ անուանուեցաւ Թորթումի նախորդ նախ Էսմէր Լութֆի էֆ.։ Հալէպի նահանգին Էլպիսթան գաւառակին նախ անուանուեցաւ Պիրէճիկի նախորդ նախ Հիւսէյին էֆ.։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան երկաթուղիներու տնօրէն Խայրի էֆ.ի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ նոյն նախարարութեան հանրօգուտ շինութեանց տնօրէն Հայտար պէյի և Գոզան գաւառին կառավարիչ Էսմէր Շէվգը փաշայի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Քաղաքապետութեան հաշուակալ Մահմուտ պէյի և. Քաղաքապետութեան իրաւասութեանը ենթարկուած գաւառակներուն ոստիկանիներու հրամանատար Օսման պէյի։

ՄԱՀ ՀԻՍԼԻՑԻՆ ՖԷՎԶԻ ՓԱՇԱՅԻ.— Սէլանիկէն կը հեռագրեն թէ Գ. զօրաբանակին փոխ-հրամանատար միւշիր Հիւսէյին Ֆէվզի փաշա երէկ առտու մեռեր է։ Կայս. աւագ Թիկնապահի տիտղոս ունէր և զինուորական Քննիչ Ցանձաժողովին անդամ էր։ Նաեւ ունէր ականակուռ Օսմանիէ ու առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշանները և Իմթիազի ոսկի ու արծաթ չքադրամները։ Գ. Զօրաբանակին հրամանատարութիւնը պիտի վարէ Ա. զօրաբաժնին հրամանատար Հաճի Խայրի փաշա։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսուչ Նազիֆ փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը որ պաշտօն ունէր խորհրդակցիլ մաքսատանց մէջ պատրաստ դեղերու, ի-դերու և այդ կարգի նիւթերու քիմիական տարրալուծման խնդրին համար, այդ մասին կանոնագրի ծրագիր մը պատրաստեց և տեղեկագրով մը մատոյց Մեծ-Եպարքոսին։

ԵԼՄԱՏՈՒՈՅՑԻ յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ կրթական նախարար Զիհնի փաշայի նախագահութեամբ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԹՈՓԽԱՆԷԻ գործարաններուն մէջ շինուած մաւզէրեան հրացանները, կայս. Իրատէի մը համաձայն, պիտի փորձուին Բեազտխանէի բոլիկոնին մէջ։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐԲԸ. — Կալուածական տուրք վճարելու անկարող ազգատներու, այրիներու և որբերու բնակարաններուն տուրքերուն համար, կայս. Իրատէի մը համաձայն, ամէն տեղ գումար մը յատկացուած է իբր փոխարինութիւն այդ տուրքին։ Ելմտական նախարարութիւնն ալ գրած էր ամէն կողմ որ ամէն տարի այդ գումարին հետ հաշուակցելով արդէնքը տեղեկագրուի։ Այդ, նոյն նախարարութիւնը նկատելով որ շատ տեղեր այդ գործողութիւնը չի կատարուիր որով կարօտներու, այրիներու և որբերու կալուածատուրքերը յետնեալ տուրքերու կարգը կ'անցնին, նորէն շրջաբերական մը ղրկելով ամէն կողմը ծանոյց որ ամէն տարի հաշիւները կարգադրուին և տեղեկագրուին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Ռումանական դեսպան Պ. Կիքա երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։ Ցետոյ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատունը գնաց, բայց նախարար Զիհնի փաշա բացակայ ըլլալով այցեցումը թողուց։

—Խորհուրդը Պատրիարքին կ. Պոլսոյ Փոխանորդը երէկ տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին, դատական ու կրօնական գործոց նախարարին և Պետական Խորհրդի նախագահին հետ։

ՆՈՐ ԳԱՅԱՌԱԿ.— Երուսաղէմի գաւառին Ղազէ գաւառակին Պէրիւսսէպ անուն տեղը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, գայմագամութիւն մը պիտի հաստատուի։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ յառաջիկայ 1316 տարուան ելմտացոյցը պատրաստելու եւ հաւասարակշռելու համար կայս. Իրատէի մը համաձայն յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ մէկ քանի օրէն պիտի գումարուի։ Ցանձնաժողովը, որուն պիտի նախագահէ Պետական Խորհուրդէն անդամ մը, պիտի կազմեն Հաշուակալութեանց Ատեանէն ու Մալիէի Խորհուրդէն մէյմէկ անդամ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՈՒ ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութեան պաշտօնարանները, ինչպէս յայտնի է, մինչեւ հիմա զատ զատ տեղեր կը գտնուին՝ առաջինը Սոուգ Ճէշմէ և երկրորդը՝ Եէնի Ճամի։ Արդ, նկատելով որ հեռագրական պաշտօնարանին հիմակուան շէնքը նեղ է և ծովեզերքէն ու գործառնութեանց կեդրոնէն հեռու և նկատելով որ երկու պաշտօնարանները եթէ մէկտեղ գտնուին, պաշտօնական ու առեւտրական գործառնութիւններուն համար դիւրութիւն մը պիտի ըլլայ, որոշուեցաւ որ Եէնի Ճամիի մէջ թղթատարատան հիմակուան շէնքին ետեւը գտնուած հին խանութները վար առնուին և հոն հեռագրատան համար եռայարկ ու կանոնաւոր շէնք մը կառուցուի։

ՍՅՆՈՐՈՅԻ ՎԱՆՔԵՐԸ. — Զեռնհաս պաշտօնատունը որոշեց, Այնորոյի վանքերուն կանոնագրին համաձայն, օսմ. հպատակ նկատել այն անձերը որոնք թէ՛ Թուրքիոյ ուրիշ մասերէն և թէ օտար երկիրներէ Այնորոյ կ'երթան և օրինական ձեւակերպութիւններու կատարումէ յետոյ տեղւոյն վանքերէն մէկին մէջ կ'ընդունուին, հոն բնակելու համար։

ԶԱԹՈՐՍՔԻ ԻՇԽԱՆԸ, հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ, առջի օրը Հայտար Փաշա ու Սկիւտար երթալով պտոյտ մը կատարեց։

ԱՆՑԱԳԻՐՆԵՐԸ. — Զեռնհաս պաշտօնատունը հրահանգ տուաւ որոնց որ անկէ թէ կառավարական պաշտօնեաները երբ ուղեւորութեան մը համար անցագիր ուզեն, պէտք է անպատճառ իրենց ծառայած պաշտօնարանին նախարարին և կամ բարձրաստիճան պաշտօնատարին ծանուցագիրը ցոյց տան և ոչ թէ թաղերու կողմէ տրուածները։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ նկատելով որ խանութպաններու ձեռքը գտնուած կլիռներու և չափերու վաւերականութիւնը ստուգելու տուրքը որոշուած սակացոյցէն աւելի կ'առնուի, ինչ որ այդ կշիռներն ու չափերը չինողներուն ցնա կը պատճառէ, գրեց Քաղաքապետութեան թէ այդ մասին ի՛նչ գործողութիւն կը կատարուի։

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍԷՆ կը հեռագրեն թէ կուսակալ Հաշիմ պէյ հիւանդ է և թէ տէֆթարտարը փոխանորդաբար կը վարէ կուսակալի պաշտօնը։

ԳՈՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ. — Զեռնհաս պաշտօնատունը գրեց ոստիկանութեան նախարարութեան որ ոստիկանները օգնեն թաղապետութեանց պաշտօնեաներուն՝ կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ գաղթականի տաղաւարները վերցնելու համար։ Ինչպէս յայտնի է ատոնք ուրիշ յարմար տեղ մը պիտի փոխադրուին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ.—Բ. Դրան հրահանգ տրուեցաւ որ հանրային կրթութեան գործը, բարձրագոյն հաճութեան համաձայն աւելի կանոնաւորելու և յառաջդիմութեան միջոցները ապահովցնելու համար, դասաւանդութեանց մասին փոփոխութիւններ ըլլան։

ԿԱՑՍ. ԴՆԱՀԱՏՈՒՄ.—Վեհ. Սուլթանը, գնահատելով այն նկարը զոր Սէլամլըքի պաշտօնեայ Մէհմէտ Էմին փաշայի որդին և երկրաչափական վարժարանին ուսանող Ահմէտ Սալահէտտին պէյ պատրաստած է, բարեհաճեցաւ արուեստից շքադրամ մը շնորհել անոր։

ԱԻԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Էլասանայէն կը գրեն թէ հելլէնական սահմանագլուխին վրայ օսմ. զինուորներու և հելլէն աւազակներու միջեւ ընդհարում մը տեղի ունենալով աւազակներէն մէկ մասը սպաննուեր է և միւսներն ալ ցիրուցան եղեր են։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Ցունական թերթերը կը պատմեն թէ Քոնսթանթինիի անուն մարդ մը Կանոլի ու Հորայի կողմերը գիւղացիներուն ձեռքէն տասը ոսկիի քանի մը հին աւետարաններ գներ է մագաղաթի վրայ գրուած, զոր Կ. Պոլիս բերեր ու հարիւր յիսուն ոսկիի ծախեր է ռուս կղերականներու։

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ.— Թուրք թերթերը կը ծանուցանեն թէ Վեհ. Սուլթանին լուսանկարիչ Վէնսան էֆ. Ապտուլլահ և տղան Ներսէս էֆ. Ապտուլլահ իսլամական կրօնքը ընդունելով, հարկ եղած օրինական գործողութիւնները կատարուեր են։ Վէնսան էֆ.ի անունը դրուած է Ապտուլլահ Շիւքրի և Ներսէս էֆ.ինն ալ Ապտուլլահ Զիհա։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպան Բիֆաթ պէյ ու առաջին քարտուղարը, անցած շաբաթ իրիկուն, ներկայ գտնուեր են Ցունաստանի արտաքին գործոց նախարարին կողմէ տրուած սեղանին ու պարահանդէսին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ քաղաքին մէջ խմելու ջուր հոսեցնելու համար ձեռնհաս պաշտօնարանը հարկ եղածը պիտի ընէ։

ԱՀԵՌԼՈՒ ՊՈՒՐԿԱԶԷՆ (Պուլկարիա) կը գրեն թէ, կ'ըսէ Իզցամ, շաբաթէ մը ի վեր է գողութիւնները շատցած են, մեծ յուզում պատճառելով ժողովուրդին։ Ամէն գիշեր երկու-երեք տեղ գողութիւն կը կատարուի և հեղինակները երեւան հանուած չեն։ Վաճառականներուն եւ մանաւանդ հիւպատոսներուն սպառնական նամակներ ղրկուելով դրամ կը պահանջուի։ Ցորեկ ատեն վաճառականներէն բռնի դրամ կ'առնուի։ Տեղւոյն պաշտօնեաները կ'պաշտպանեն դուրսէն ոստիկանիներ բերել տալով այս կացութեան առաջքը առնելու համար։

ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ.—Կ. Պոլսոյ հարցաքննիչ դատաւորը հարցաքննութեան ենթարկած է կարգ մը անձեր որոնք փոքր աղջիկներ իբր գերի վաճառելու պատրաստակով ապէք անկէ դրամներ շորթած են։ Այդ անձերն են սափրիչներու արհեստապետ Հիւսէյին, կինը՝ Սըտըքա, Ռոստիկան զինուորութենէ փոտարուած Հագգը, կինը՝ Ագիֆէ, նաև Ագիֆէ, Այիշէ ու Էմինէ անուն կիները և ուրիշներ։ Հարցաքննիչ դատաւորը որոշեց ասոնք դատաստանի ենթարկել։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանին եղբօրորդին Միրզա Սատըք խան երէկ Պաթումէն կ. Պոլիս ժամանեց և դէպի Հիճազ ուղեւորեցաւ։

ԻԹԻԱՏԻՍ ԷՖ.—Վճռաբեկ ատենին անդամներէն Իքիատիս էֆ. հիւանդ ըլլալով, աղջիկը որ Սամսոնի իշխան Քոսթաքի էֆ.ի կինն է, մայրաքաղաքս եկաւ իր հայրը տեսնելու համար։

ՖՈՆ ՏՈՅԵԼ ԷՖ.— Մաքսային վերատեսչութեան խորհրդականի օգնական Ֆոն Տոֆել էֆ.ի պաշտօնավարութեան պայմանաժամը, որ աւարտած էր, երկու տարուան համար նորոգուեցաւ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանին դասախօսութիւնները, որոնք Բրամազանի առթիւ դադրած էին, վաղը պիտի վերսկսին։ Նաեւ վաղը պիտի վերաբացուի հիւանդներու քննութեան սրահը։

ՇԻՇԼԻԻ մէջ կառուցուած պուլկարավարժարանին շինութիւնը աւարտած ըլլալով, բացումը մօտերս պիտի կատարուի։

ՀՈԼԱՆԴԱՅԻ հիւպատոս Տոքդ. Ֆոն Բիլիթերզէ, անցեալ օր Մոտայի կողմը իր պարտէզին մէջ պատած ատեն, ոտքը սահելով վար ինկաւ և ձախ ուսոսկրը կոտրեցաւ։ Հիւպատոսը հիմա անկողնոյ կը ծառայէ։

ԲԱՄՊԱԿԻ գինը նորէն բարձրացաւ եւրոպական հրապարակներուն վրայ։ Կը կարծուի թէ բարձրացումը պիտի շարունակէ։

ԲՍԱԿԱՀԱՏ.— Թէնպէքիի ռէժիին տնօրէն Պ. Կանիֆի կինը, անցեալ օր, կէսօրին մօտ Բանկալթիի մեծ պողոցէն անցած ատեն, մաքուր հագուած մարդ մարդ մը վրան յարձակեցաւ և կոտրքին զարնելով յափշտակեց տիկնոջ ժամանոյցն ու շղթան որոնք ընտանեկան յիշատակ մըն էին։

ՊՈԼՍՈՅ Ֆաթիհ թաղին մէջ, երէկ առտու, ճէպէլը Պէրէքէթի նախորդ նախ Խուրշիտ էֆ.ի կինը՝ Ակիէ դանակով մը ինքզինքը փորէն ծանրապէս վիրաւորեց։ Խասէքիի հիւանդանոցը տարուեցաւ դարմանուելու համար։

ՈՃԻՐՆԵՐ.—Երէկ, Պոլսոյ Պալըգ Բազարի կողմը, խանութի մը մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Եոնուս անուն մասվանա մը դաշոյնով վիրաւորեց Էմին անուն մարդ մը։ Ոճրագործը քիչ ետքը ձերբակալուեցաւ և ոճիրը խոստովանեցաւ։ Վիրաւորը, որ կռնակէն երկու տեղէն զարնուած էր, տունը տարուեցաւ։ Բժիշկները կեանքը վտանգի մէջ գտան, վասն զի ներքին գործարանները կտրած էին։ Հետեւաբար բժշկական վարժարանը տարուեցաւ վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարելու համար։ Ոճրին՝ շարժառիթը սա է — Էմին երկու ամիս առաջ Եոնուսի եղբօրը կինը առեւանգած ու տունը տարած էր։ Եոնուս քանի մը անգամ դիմած էր Էմինի։ Երէկ ալ նոյն նը-պատակով Էմինի մօտ գնաց, բայց այս վերջինը վերժողական պատասխան տալով զայն խանութէն դուրս վանեց։

—Պալաթու Թէքֆուր Սէրայը թաղին մէկ սրճարանին մէջ առջի գիշերը, Իզզէթ և ընկերը՝ Արոն անուն հրեայ պատանի մը նստած էին, նոյն միջոցին Էնվէր անուն մարդ մըն ալ եկաւ և սկսաւ Արոնի նկատմամբ անվայել խօսքեր ըսել։ Կռիւ մը ծագեցաւ, բայց առաջքը առին և ամէնքն ալ դուրս ելան, սակայն կռիւը սաստկացաւ։ Իզզէթ երկու անգամ ռէվոլվէր պարպեց Էնվէրի վրայ որ կռնակէն ու սրունքէն վիրաւորուեցաւ։ Վիրաւորը խօսելու անկարող վիճակի մէջ հիւանդանոց տարուեցաւ։ Իզզէթ ձերբակալուեցաւ։

VIN DE PEPTONE

Մեծ սխալ մըն է բոլոր բէբթօնները իրարու նման կարծելը։ Պէտք է կրկնել որ լաւ գինիի խառնուած բէբթօն մը՝ ինչպէս Շաբօթոյի Բէբթօնի գինին, ամէնէն կորովիչ դեղերէն մէկը կը դառնայ, առողջութիւն տալու համար այն բոլոր տկար մարդոց՝ որոնք սնդառութեան առթիւ կը նեղուին։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տգեղցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնապուկի անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները՝ արհեստական ամենազդեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ ատարաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, շրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միւնա ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. .ն) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

Մեր թերթօնները

Արեւելքի արդի թերթօնը՝ որ մեծ ընդունելութիւն գտաւ ամէն դասակարգի ընթերցողներու քով, կ'աւարտի քիչ ատենէն։

Առանց սակայն անոր աւարտելուն սպասելու, վաղուընէ սկսեալ պիտի հրատարակենք վերջին ծայր հետաքրքրական նոր թերթօն մը, որ կը յուսանք թէ միևնոյն համակիր ընդունելութիւնը պիտի գտնէ մեր ընթերցողներէն։

Այդ նոր թերթօնը՝

ԿՈՒԱՊԱՇՏ ՀՆԴԻԿՆԵՐԸ

որ հաւիւ մէկ երկու ամիս պիտի տեւէ, տարօրինակ ու արկածալից պատմութիւնն է անգլիացի գիտունի մը՝ որ հնդիկ կառապաշտներու երկար ատեն անշունչ թաղուելուն և տարիներու որոշ շրջանէ մը ետքը արթննալուն գաղտնիքը ուզելով ձեռք ձգել, իր աղջկան հետ Հնդկաստան պիտի ուղեւորի՝ Քալիի հռչակաւոր մեհեանին մէջ մտնելու և ինքզինք այդ ողջ ողջ թաղուին ենթարկելու համար։ Պատմութեան ընթացքին մէջ երբեւն պիտի ելլեն նաև այն արկածալից ճամբորդութիւնը զոր գիտունը պիտի ընէ ծովու վրայ, ուր շոգենաւին մէջէն պիտի առեւանգուի այն հնդիկ փաքիրին կողմէ՝ զոր Քալիի մեհեանէն գողցնել տուած էր և զոր քնացած կը կարծէր իր ստուերին մէջ։ Ցետոյ՝ այն տառապանքի ու տարաբախտի անցքերը՝ որոնք մեհեանին մէջ պիտի պատահին. գիտունը՝ հաղարումէկ փորձանքներու ենթարկուելէ ետքը, բազմաթիւ անգամներ պիտի աղատի յայտնի մահուընէ, ու վերջ ի վերջոյ պիտի գըտնուի իրեն համար բոլորովին անսպասելի ու նախախնամական օգնութեան մը շնորհիւ, որ դարձեալ իրենց ամէնուն ազատարարը պիտի ըլլայ մեհեանին հրկիզման պահուն։

Ասկէ զատ, Արեւելքի վաղուան թուով պիտի սկսինք ուրիշ նոր թերթօն մըն ալ,

ԹՐԱՆՄՎԱԼԻ ՊՈՒՐՆԵՐԸ

(ԻՐԵՆՑ ԱՆՑԵԱԼՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՆ)

որ անշուշտ շատ հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուի մանաւանդ այս պահուս՝ ուր բովանդակ աշխարհի ուշադրութիւնը դարձած է Անգլիոյ սէս հզօր ազգի մը յաղթականօրէն (գէթ առ այժմ) դիմադրող այդ փոքրաթիւ ժողովուրդին վրայ։ Այս նոր թերթօնին մէջ մեր ընթերցողները պատկերացած պիտի տեսնեն թրանսվալի բովանդակ քաղաքակրթութիւնը, այն մշտատեւ կռիւները՝ զորս մղած են Անգլիացւոց դէմ և արդի պատերազմին սկզբնապատճառները,—ոսկեհանքերը՝ որոնց մասին լիակատար ու հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ տրուած են։

Այսպէսով, վաղը՝ շաբաթ, Արեւելքի նախ իր առաջին էջին մէջ պիտի հրատարակէ՝

ԹՐԱՆՄՎԱԼԻ ՊՈՒՐՆԵՐԸ

Ցետոյ, երրորդ էջին ստորոտը պիտի սկսի իր նոր թերթօնը՝

ԿՈՒԱՊԱՇՏ ՀՆԴԻԿՆԵՐԸ

Եւ չորրորդ էջին մէջ ալ պիտի շարունակէ մինչեւ այսօր իր ընթերցողները մշտապէս հետաքրքրութեան մը մէջ պահող և այնչա՛փ գնահատուած թերթօնը՝

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Միւս կողմէ՝ գոհացում մը տուած ըլլալու համար գրականութեան փափաքակներուն, Արեւելքի Ա. էջին թերթօնը աւարտելուն պէս, անոր տեղ պիտի սկսինք հրատարակել կիւսթաւ Ֆլօպէրի է՛ն բարձր և է՛ն գրաւիչ վիպակներէն մէկը՝

ՊԱՐԶՈՒԿ ՍԻՐՏ ՄԸ

զոր Ց. Սեթեան իր ոսկեյեռ ու գեղեցիկ ոճով հայերէնի վերածած է, Ֆրանսական մատենագրութենէն քաղուած այն միւս պատառիկներուն պէս՝ որոնք այնքան գնահատուեցան, ու սքանչանք պատճառեցին գրականութեան սիրահարներուն։

Աւելորդ է աւելցնել թէ Արեւելքի առաջին էջը պիտի սկսի ընտիր ու օգտակար յօդուածներու շարքով մը հրատարակուիլ, և թերթին խմբագրութիւնը իր կողմէ ամէն ջանք պիտի ընէ խնամոտ ընտրութեամբ մը զտուած յօդուածներ միայն իր ընթերցողներուն մատուցանելու համար։

ԱԶԴ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Թէմպէքիի հասոյթներով երաշխաւորուած 4 առ 100 տոկոսաբեր Բոիորիթէ պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1900 փետր. 1)13էն ըսկսեալ թիւ 4 կտրոնը (որուն պայմանաժամը կը լրանայ այդ թուականին) ինչպէս նաեւ նոյն փոխառութեան այն պարտաթուղթերը որոնք չնշուած են 14 դրվիճակահանութենէն, պիտի վճարուին Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիւշէն։

Այդ կտրոններուն և պարտաթուղթերուն փոխարէն, որոնց պէտք է կցուին թուաւոր պօնտրոներ, ընկալագիր մը պիտի յանձնուի որ 10 օր ետքը պէտք է ներկայացուի Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ Սնտուկին։ 5—14

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը այս առաւօտ նախագահեց Ուսումնական Խորհուրդին որ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը ատենապետութեամբ Տոքթ. Թորգոմեան էֆ.ի։ Ուսումնական Խորհուրդին բոլոր անդամները ներկայ էին, ինչպէս նաեւ հրաւիրուածներէն Պէրպէրեան Ռէթէոս և Սուրէնեան Աւետիս էֆ.ները։

Խորհուրդը խորհրդակցութիւններ կատարեց ուսուցիչներու կիրակնօրեայ դասընթացքներու կազմակերպութեան վրայ և զբաղեցաւ ծրագրի մը պատրաստութեամբ։

Ս. Պատրիարք Հայրը նիստին աւարտելէն վերջը Ուսումնական Խորհուրդի անդամներուն ընկերակցութեամբ պիտի այցելէ Կեդրոնական վարժարանը և Ղալաթիոյ նախակրթարանը։

—Խառն Ժողովի վերջին նիստին որոշման համեմատ, Ազգ. Պատրիարքարանը շրջաբերական մը պատրաստելով ղրկած է կիլիկիոյ թեմերը։ Այդ շրջաբերականին մէջ ընտրական գործին վերաբերող ծանօթութիւններ և տեղեկութիւններ տրուած են։

—Վանայ հոգեւոր հովիւը նոր տեղեկագիր մը ղրկելով Ազգ. Պատրիարքարան, նորէն նպաստ կը խնդրէ՝ այս անգամ Շատախու ժողովուրդին բաժնուելու համար։ Տ. Ներսէս Սրբազան վերջերս այդ կողմերը այցելած ըլլալով, ինք անձամբ տեսած էր ժողովուրդին կարօտ վիճակը՝ զոր ազգ. վարչութեան նկատառման կը յանձնէ։

—Նոյն նպատակով դիմում մըն ալ երզնկայի առաջնորդը կ'ընէ Ազգ. Պատրիարքարանին յայտնելով թէ ձմրան պատճառաւ տեղւոյն ժողովուրդը շատ կարօտ մնացած է և թէ մեծ պէտք ունի նպաստներու։

Բարիզարնակ ակնավաճառ Սիսակ էֆ. Աշճեանի և Օրիորդ Արաքսի Կ. Գաբամաճեանի նշանախօսութեանը առթիւ, որ կատարուեցաւ երէկ Ազգ. Պատրիարքարան, երկու կողմի ներկաներուն մէջ կը գտնուէին նաեւ՝ բաց ի այն ազգայիններէն զորս յիշեցինք երէկուան թուով իսկ, Գէորգ էֆ. Թորգոմեան, Տնօրէն Շերամաբուծական վարժարանին Պրուսայի, և Բարթիկ էֆ. Մնտիկեան։

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՍԻՍ Գրական և Քաղաքական Շաբաթաթերթի Ե. Թիւը հրապարակ կ'ելլէ վաղն առտու, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Բացուած ճշդ. ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻՐԵԱՆ։— Բանաստեղծութիւններ. Մեղեդի.—Լեկակները. ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԷՋԵԱՆ։— Իմ առաջին հրատարակութիւնս. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՓԱՆՈՍԵԱՆ։—Լուսանկարը. ԳԻՄՄԷՆ։— Օտար հջեր. Պառաւ կին. ԲԻԷՌ ԼՕԹԻ. Թարգմ. ԵՒՓԻՄԷ ՕՏԵԱՆ։—Գիտական նորութիւններ. Պատուաստ մը արիւնագրութեան դէմ. ՏՈՌԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ։—Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութիւնը։—«Մասիս»ի Ցուցատեսարը. Տ Ա.

* * *

ՄԱՍԻՍ ձեռքէ կը ծախուի հատը ՔԱՌՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅԻ։ Տարեկան բաժանորդագրին է կէս օսմ. ոսկի՝ թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ՛ գաւառներու համար, կանխիկ։ Արտասահման 12 ֆրանք։ Խմբագրութեան կեդրոնն է Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան, թիւ 13։

Հեռագիր

ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 փետր.—Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ պատերազմական խորհրդական Պ. Ուինտէմ յայտարարեց թէ պատերազմի դաշտէն անհետացած սպաներու և զինուորներուն թիւն է 2,233 և թէ հիմա իբր գերի Պուրներու ձեռքը գտնուած Անգլիացիներու թիւին վրայ տեղեկութիւն չունի։ Ցարեց թէ մինչեւ երեք շաբաթ հարաւային Ափրիկէի մէջ բրիտանական զինուորներուն թիւը պիտի ըլլայ հարիւր քսանըութ հազար։

—Թրանսվալի ներկայացուցիչ Տոքդ. Լէյտս այսօր Պոիսէլ հասաւ։ Ցայտարարեց թէ շատ գոհ է իր ուղեւորութենէն։

—Սըր Ռըտվէրս Պըլլըր, որուն Թուկէլա գետը անցնիլը հաստատուեցաւ, փոքր բլուր մը գրաւեր և 250 հոգի կորուստ մը ունեցեր է։

ԲՈՐԹՈՒԿԱԼ

ԼԻՍԶՊՈՆԱ.— Բորթուկալի կառավարութիւնը մերժեր է օտարազգի սեղանաւորներուն առաջարկութիւնը, յայտարարելով որ արդէն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է գործադրելու իրաւաբարական որոշումը այն դրամական հատուցման համար, զոր Անգլիոյ պիտի ընէ Լուրէնսօ Մարքէզի խնդրին առթիւ։

ՅՈՐԵՆԻ ԳԻՆԸ

ԲԱՐԻԶ.— Ամերիկայի մէջ ցորենի գինը հաստատուն է, նիւ Եորքի մէջ վերջին գինն էր 75 ևէվրբուլի մէջ 5/10¼։ Բարիզի ու Մարսիլիոյ մէջ հգ.նդարտ։

Պ. ՏԷՇԱՆԷԼԻ ՀԱՌԸ

ՊԷՐԼԻՆ.— Քիօլնիշէ Զայթունկ, քննադատելով Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովին ատենապետ Պ. Տէշանէլի հառը զոր արտասանեց Ֆրանսայի Ակադեմիին մէջ, կ'ըսէ թէ Պ. Տէշանէլ կը փափաքի Գերմանիան անջատել Երբեակ Զինակցութենէն և Անգլիան Ռուսիոյ մօտեցնել, այն յոյսով որ Ֆրանսա կարենայ ետ առնել Ալզաս-Լոռէնը՝ շնորհիւ Ռուսիոյ օգնութեան և Անգլիոյ, Աւստրիոյ ու Իտալիոյ չէզոքութեան։

ԹՒՖԼԻՍԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

ԹԻՖԼԻՍ.— Անցեալ օր նորէն երկրաշարժի ցնցումներ զգացուելով երեք գիւղեր մեծապէս վնասուեցան։ Շատ մը տուներ փլան և բազմաթիւ մարդեր փլատակներուն տակ մնացին։ Մինչեւ հիմա չորս դիակներ հանուած են փլատակներուն տակէն։ Ժողովուրդը սարսափահար բացօդեայ տեղեր կը բնակի, հակառակ ձմեռուան սաստութեանը։

Վերջին ժամ

ԼԷՏԻՍՄԻԹԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 փետր.—Զորոյցի մը նայելով Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հեռագիրներ ստացեր է թէ Սըր Ռըտվէրս Պըլլըր գրաւած է ամէնէն կարեւոր դիրքերը և թէ Լէյտսմիթի ազատութիւնը խիստ հաւանական է։

ԱԶԴ

Օսմանեան կայսերական Պանքան 1 մարտի 1900 (Ն. Տ.) թուականէն սկսելով, հաշուէ ի հաշիւ կարգադրութեանց մասին փոխանցական (virement) դրութիւն մը պիտի գործադրէ, որով ամէն անոնք որ յիշեալ դրամատան հետ հաշիւ ունին՝ պիտի կարենան վճարումներ ընել իրարու, պարզ տոմարագրութեան միջոցաւ, և առանց պէտք ունենալու հնչուն դրամի տեղափոխութեան։

Այս նպատակաւ վերոյիշեալ դրամատունը ստորեւեալ օրինակին համաձայն փոխանցման մուրհակներ (bons de virement) յօրինած է, զորս իրեն հետ հաշիւ ունեցողներուն արամադրութեան ներքեւ կը դնէ, և կը խնդրէ անոնցմէ յանուն հարկային շահու իրենց ազգութիւնը ընձեռել այս նորաձեւութեան դիրաւման, որ մեր հրապարակին դրամական շարժումը աւելի պարզ և ապահով սահմանի մը մէջ դնելու կը ծառայէ։

Թիւ. . . Կ. Պոլիս 19

ՏՈՒՄԱՐ ԳՐՈՇՄ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ

ԷՔԻԹԱՊԼ

Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց

Աշխարհիս Էն հարուստ և էն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն

Միայն 20 տարեվճարով

Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի

(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց Թարիֆի համաձայն տարեվճարն է ֆր.		4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուանմէջ » » »	»	14640
100էն 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ

489

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳԱՆՁ ՄԸ

Լրագիրները լեցուած են գովեստներով մը չատ մը բժշկական դեղերու որոնց ամէնքն ալ պտղտոն ունին մարդուս առողջութիւնը պահպանելու. ասոնց մէջէն յարմար ընտրութիւն մը ընելէ առաջ պէտք է անոր անցեալին վրայ գաղափար գոյացնել։ Ասոնց մէկը որ հազարաւոր հիւանդութիւններ բուժած է, կաթիլներու մէջ ամփոփուած Ֆէր ՊՐԱՎԷՆ է զոր աշխարհիս ամէնէն մեծ բժիշկները կը յանձնարարեն այն կարգի հիւանդութիւններու որոնց սկզբնապատճառը արեան տկարացումն է։ Անարիւնութիւնը, տրժգունութիւնը, ընդհանուր տկարութիւնը և կուրծքի ուրիշ այս կարգի վտանգաւոր հիւանդութեանց ամէնէն ազդեցիկ դարմանը Ֆէր ՊՐԱՎԷՆ է, ամէն ճաշի 15—20 կաթիլ քիչ մը ջուրով առնելով միշտ նոր կեանք կը ստանայ մարդ և այս հրաշքին բուն պատճառն այն է որ Ֆէր ՊՐԱՎԷՆ արեան մէջ խառնուելով բոլորովին կը նորոգէ զայն։ Այն անձինք որոնց կեանքը հիւանդութեան և կամ չափազանցութեան հետեւանքով վտանգուած է, պարտին հետեւիլ խորհրդի մը որ այնչափ արդիւնաւոր եղած է։ 4—10

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆՑԱՂ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն

Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յՍԼՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելվիէ փողոց (Պուլ.-մ.-ի զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութիւնս չէնքերն այժմ կը վերանորոգուին, որածիր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նորմ.-Ցամ ալ Վիգդու